Masarykova univerzita
Ekonomicko-správní fakulta
Studijní obor: Regionální rozvoj a správa

PŘÍLEŽITOSTI A HROZBY ROZVOJE MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

Opportunities and threats for the development of the Moravian-Silesia region

Bakalářská práce

Vedoucí práce:
doc. RNDr. Milan VITURKA, CSc.

Autor:
Adéla ŠVANOVÁ

Brno, 2015

Jméno a příjmení autora:	Adéla Švanová
Název diplomové práce:	Příležitosti a hrozby rozvoje Moravskoslezského kraje
Název práce v angličtině:	Opportunities and threats for the development of the Moravian-Silesia region
Katedra:	regionální ekonomie a správy
Vedoucí diplomové práce:	doc. RNDr. Milan Viturka, CSc.
Rok obhajoby:	2015

Anotace

Předmětem bakalářské práce „Příležitosti a hrozby rozvoje Moravskoslezského kraje“ je analýza příležitostí a hrozeb, které mohou mít vliv na rozvoj Moravskoslezského kraje. První část obsahuje základní charakteristiky Moravskoslezského kraje. Druhá část je zaměřena na srovnání Moravskoslezského kraje s ostatními kraji ČR a následně se sousedními zahraničními regiony. Ve třetí části jsou popsány pozitivní faktory rozvoje Moravskoslezského kraje. Čtvrtá část se soustředí na negativní faktory rozvoje kraje. Pátou část tvoří SWOT analýza Moravskoslezského kraje. Poslední část je zaměřena na strategii rozvoje kraje.

Annotation

The goal of the submitted thesis: "Opportunities and threats for the development of the Moravian-Silesia region" is an analysis of opportunities and threats that could affect the development of the Moravian-Silesian region. The first part contains the basic characteristics of the Moravian-Silesia region. The second part focuses on comparison of the Moravian-Silesian region with other regions of the Czech Republic and subsequently with neighboring foreign regions. In the third part there are positive factors for the development of the Moravian-Silesian region described. The fourth part focuses on the negative factors for the development of the region. The fifth part consists of a SWOT analysis of the Moravian-Silesian region. The last part is focused on the development strategy of the region.

Klíčová slova

Moravskoslezský kraj, rozvoj, příležitosti, hrozby, strategie rozvoje

Keywords

Moravian – Silesia region, development, opportunities, threats, development strategy

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci *Příležitosti a hrozby rozvoje Moravskoslezského kraje* vypracovala samostatně pod vedením doc. RNDr. Milana Viturky, CSc. a uvedla v ní všechny použité literární a jiné odborné zdroje v souladu s právními předpisy, vnitřními předpisy Masarykovy univerzity a vnitřními akty řízení Masarykovy univerzity a Ekonomicko-správní fakulty MU.

V Brně dne 22. dubna 2015

vlastnoruční podpis autora

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. RNDr. Milanu Viturkovi, CSc. za cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěl k vypracování této bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD **13**

1 CHARAKTERISTIKA MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE **15**

1.1 POLOHA KRAJE 15
1.2 ADMINISTRATIVNÍ ČLENĚNÍ 15
1.3 PŘÍRODNÍ PODMÍNKY 15
1.4 HOSPODÁŘSTVÍ 16

2 POSTAVENÍ MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE V ŠIRŠÍM REGIONÁLNÍM KONTEXTU **17**

2.1 ZHODNOCENÍ KRAJE Z EKONOMICKÉHO HLEDISKA 17
2.1.1 Hrubý domácí produkt *17*
2.1.2 Míra ekonomické aktivity *19*
2.2 ZHODNOCENÍ KRAJE Z DEMOGRAFICKÉHO HLEDISKA 20
2.2.1 Počet obyvatel *20*
2.2.2 Migrace *21*
2.2.3 Věková struktura *22*
2.2.4 Index potratovosti *23*
2.3 ZHODNOCENÍ KRAJE ZE SOCIÁLNÍHO HLEDISKA 24
2.3.1 Míra nezaměstnanosti *24*
2.3.2 Vzdělanost *25*
2.4 ZHODNOCENÍ KRAJE Z ENVIRONMENTÁLNÍHO HLEDISKA 27
2.4.1 Měrné emise *27*
2.4.2 Index lesní ploch *28*
2.5 POROVNÁNÍ KRAJE SE SOUSEDNÍMI ZAHRANIČNÍMI REGIONY 29
2.5.1 HDP/obyvatele *29*
2.5.2 Počet obyvatel *30*
2.5.3 Míra nezaměstnanosti *30*

3 HLAVNÍ POZITIVNÍ FAKTORY ROZVOJE MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE **33**

3.1 INVESTIČNÍ POBÍDKY 33
3.2 PŘÍMÉ ZAHRANIČNÍ INVESTICE 34
3.2.1 Formy PZI *35*
3.2.2 Dopady PZI *36*
3.3 VYUŽITÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ ZE STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ EU A NÁRODNÍCH A REGIONÁLNÍCH ZDROJŮ 37
3.4 KLASTRY 38
3.5 PŘESHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE 38
3.5.1 Euroregiony *39*
3.6 DALŠÍ POZITIVNÍ FAKTORY 39

4 HLAVNÍ NEGATIVNÍ FAKTORY ROZVOJE MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE **41**

4.1 ÚBYTEK OBYVATEL 41
4.2 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ 41
4.3 VYSOKÁ MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI 42
4.4 DALŠÍ NEGATIVNÍ FAKTORY 42

5 SWOT ANALÝZA MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE **45**

6 RÁMCOVÁ OPTIMALIZACE STRATEGIE ROZVOJE **47**

6.1 KVALITA PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ 47
6.2 KVALITA SOCIÁLNÍHO PROSTŘEDÍ 49

ZÁVĚR **51**

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ **55**

SEZNAM GRAFŮ **61**

SEZNAM TABULEK **61**
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK **61**
SEZNAM PŘÍLOH **63**

ÚVOD

Moravskoslezský kraj se již od 19. století řadí mezi nejdůležitější průmyslové regiony střední Evropy. Jeho odvětvová struktura s sebou však nese problémy související zejména se znečišťováním životního prostředí a s vysokou mírou nezaměstnanosti. Tyto a mnohé další problémy stojí v cestě perspektivnímu rozvoji Moravskoslezského kraje.

Cílem bakalářské práce je analýza příležitostí a hrozeb rozvoje Moravskoslezského kraje a návrh strategie rozvoje kraje.

První kapitola obsahuje základní charakteristiky Moravskoslezského kraje, rozdělené do čtyř podkapitol. Tyto jednotlivé části shrnují polohu kraje, administrativní členění jako je počet okresů a obcí, v další podkapitole jsou nastíněny přírodní podmínky a poslední část se lehce zabývá hospodářstvím kraje.

V druhé a zároveň nejobsáhlejší kapitole je Moravskoslezský kraj porovnáván nejprve s ostatními kraji v rámci ČR z ekonomického, demografického, sociálního a environmentálního hlediska. V jednotlivých podkapitolách je u Moravskoslezského kraje srovnáván hrubý domácí produkt, míra ekonomické aktivity, počet obyvatel, migrace, věková struktura, index potratovosti, míra nezaměstnanosti, vzdělanost, měrné emise a v neposlední řadě i index lesních ploch. Následuje srovnání Moravskoslezského kraje se sousedící zahraničními kraji, tzn. s polským Slezským a Opolským vojvodství a slovenským Žilinským krajem. V tomto případě bylo srovnání provedeno u HDP/obyvatele, počtu obyvatel a míry nezaměstnanosti.

Další kapitola se věnuje hlavním příležitostem rozvoje Moravskoslezského kraje. Podrobně jsou zde popsány tyto příležitosti: investiční pobídky, přímé zahraniční investice, jejich formy a dopady, dále využití finančních prostředků ze strukturálních fondů a národních a regionálních zdrojů, zakládání klastrů a nakonec možnosti přeshraniční spolupráce. V závěru této kapitoly je ještě výčet dalších pozitivních faktorů rozvoje kraje.

Následující kapitola se zabývá hrozbami rozvoje Moravskoslezského kraje, jako je úbytek obyvatel a nevyhovující životní prostředí. Tak jako v přechozí kapitole je i zde výčet dalších negativních faktorů rozvoje kraje.

Pátá kapitola obsahuje SWOT analýzu Moravskoslezského kraje, jejíž součástí je identifikace vnitřních a vnějších faktorů, které mohou mít vliv na rozvoj kraje. Vnitřní faktory se dělí na silné (strengths) a slabé (weaknesses) stránky a vnější faktory představují příležitosti (opportunities) a hrozby (threats).

Poslední kapitola je zaměřena na strategii rozvoje Moravskoslezského kraje. Kapitola je rozdělena do tří částí. Ty představují dvě základní oblasti, o jejichž zlepšení a podporu by měl hlavně kraj usilovat. Těmito oblastmi je kvalita podnikatelského prostředí a kvalita sociálního prostředí.

1 CHARAKTERISTIKA MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

1.1 Poloha kraje

Moravskoslezský kraj se nachází na severovýchodě České republiky. Na severu a východě svého území sousedí s polským Slezským a Opolským vojvodstvím, na jihovýchodě se slovenským Žilinským krajem. V rámci ČR sdílí jihozápadní hranici s Olomouckým krajem a část jižní hranice s krajem Zlínským. (ČSÚ, 2015a)

1.2 Administrativní členění

Moravskoslezský kraj vznikl společně s ostatními 13 kraji 1. 1. 2001 na základě legislativy přijaté v roce 2000. Rozloha kraje je 5 427 km^2, což tvoří 6,9 % území celé České republiky, jedná se tak o šestý největší kraj. Kraj je tvořen šesti okresy – Bruntál, Frýdek-Místek, Karviná, Nový Jičín, Opava a Ostrava-město a je rozdělen na 22 správních obvodů obcí s rozšířenou působností, do kterých spadá celkem 300 obcí (z toho 5 statutárních měst, 35 měst a 3 městyse). (převzato z www.msregion.cz, 2015) Kraj je třetím nejlidnatějším regionem v ČR, ale s pouze 300 obcemi se řadí mezi kraje s nejmenším počtem sídel. (ČSÚ, 2015a)

1.3 Přírodní podmínky

Moravskoslezský kraj je geograficky velice rozmanitým krajem. Na západě je svírán masivem Hrubého Jeseníku s nejvyšší horou regionu i celé Moravy Pradědem (1 492 m. n. m.). Hornatá krajina postupně přechází do náhorní plošiny Nízkého Jeseníku, pro střed kraje jsou charakteristické hustě osídlené nížiny – Opavská nížina, Ostravská pánev a Moravská brána. Jihovýchod a východ, při hranicích se Slovenskem a Polskem, opět tvoří hory – Moravskoslezské Beskydy s nejvyšším vrcholem Lysou horou (1 323 m. n. m.) a Slezské Beskydy. (AKČR, 2015). Krajem protéká také řada řek. Mezi ty nejvýznamnější patří Odra, Opava, Ostravice a Olše. (převzato z www. http://www.msregion.cz, 2015) V místě soutoku Odry s Olší se nachází nejnižší bod celého Moravskoslezského kraje (195 m. n. m.). (AKČR, 2015)

Na území Moravskoslezského kraje se nachází tři chráněné krajinné oblasti (CHKO Beskydy, která je s rozlohou 1 160 km2 vč. zlínské části největší chráněnou krajinnou oblastí v ČR; CHKO Jeseníky a CHKO Poodří) a 162 maloplošných chráněných území. (ČSÚ, 2015a)

1.4 Hospodářství

Přes polovinu území Moravskoslezského kraje tvoří zemědělská půda a dalších více než 35 % zabírají lesní pozemky (především v horských oblastech Jeseníků a Beskyd).

Už od 19. stol. patří kraj mezi nejvýznamnější průmyslové regiony střední Evropy. Kraj je celostátním centrem hutní výroby, zároveň se zde soustřeďuje převážná část těžby černého uhlí ČR. Hlavní průmyslovou a těžební oblastí je ostravsko-karvinská pánev.

Kromě tradičních odvětví se v kraji rozvíjí výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody, automobilový průmysl, výroba chemických látek, přípravků, léčiv a chemických vláken.

2 POSTAVENÍ MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE V ŠIRŠÍM REGIONÁLNÍM KONTEXTU

2.1 Zhodnocení kraje z ekonomického hlediska

2.1.1 Hrubý domácí produkt

Základním ukazatelem ekonomické aktivity je hrubý domácí produkt (HDP). (Kadeřábková, 2006) HDP Moravskoslezského kraje dosáhl v roce 2013 hodnoty 398 954 mil. Kč. Oproti předchozímu roku tato hodnota poklesla o 4,0 %. (ČSÚ, 2014)

Podíl Moravskoslezského kraje na HDP celé České republiky byl v roce 2013 9,8 %, což znamená meziroční pokles o 0,3 procentního bodu. (ČSÚ, 2014)

Jak vyplývá z *tabulky 1*, Moravskoslezský kraj se v rámci ČR spolu s Hl. m. Prahou, Středočeským a Jihomoravským krajem dlouhodobě řadí mezi kraje s nejvyšším HDP. Hodnoty HDP Hl. m. Prahy jsou ve srovnání s ostatními kraji výrazně vyšší, jelikož jsou ovlivněny specifickým vymezením kraje jakožto hlavního města. Hl. m. Praha se podílí téměř jednou čtvrtinou na celostátním HDP.

Tabulka 1: HDP v krajích ČR v letech 2004 - 2013 (v mil. Kč)

Kraj	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Moravskoslezský	303 794	334 202	350 131	382 825	402 777	378 993	387 858	405 476	408 612	398 954
Hl. m. Praha	736 577	799 516	864 789	966 414	1 027 527	1 001 432	1 016 179	1 002 326	999 916	1 016 162
Středočeský	327 813	337 650	376 518	414 893	439 322	419 852	419 500	441 181	446 066	447 830
Plzeňský	159 716	165 016	181 563	190 275	189 114	193 336	198 183	200 303	197 809	205 986
Jihočeský	167 018	180 082	191 540	200 653	203 332	203 518	202 252	202 677	208 741	210 509
Jihomoravský	304 671	321 740	346 438	382 939	412 275	403 037	407 139	417 751	430 768	445 225
Zlínský	138 733	150 304	164 361	177 344	191 064	186 856	184 895	189 224	190 571	193 226
Olomoucký	149 141	152 393	160 528	174 709	183 300	179 233	183 272	189 667	191 744	190 587
Vysočina	125 076	133 333	143 355	157 330	156 970	155 747	154 713	162 089	165 427	167 028
Pardubický	126 010	131 411	144 434	158 720	161 898	156 531	159 564	166 279	159 560	161 404
Královéhradecký	143 889	150 598	158 007	173 565	180 543	179 315	181 499	182 129	183 998	186 846
Liberecký	102 396	113 823	120 553	125 101	127 616	123 138	126 195	128 136	132 309	132 939
Ústecký	201 331	213 774	228 374	243 914	255 494	256 371	249 591	252 289	249 915	246 103
Karlovarský	71 495	74 130	76 540	83 137	84 114	84 468	82 811	82 883	82 239	83 461

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Mezi kraje s nejnižší hodnotou HDP naopak patří Karlovarský kraj, jehož podíl na HDP ČR nepřekročil 2,3 %, a dále pak Liberecký kraj s podílem na celostátním HDP za sledované období v rozmezí 2,9 – 3,5 % a kraj Vysočina, jehož podíl činil 3,8 – 4,2 %.

Lépe než HDP slouží pro srovnávací účely krajů HDP na obyvatele. Z *tabulky 2* je zřejmé, že Moravskoslezský kraj si ve srovnání HDP/obyvatele s ostatními kraji ČR stojí o něco hůře než v případě celkového HDP. V letech 2004, 2006 a 2009 se Moravskoslezský kraj propadl dokonce až na desátou pozici. Naopak nejlépe si vedl v letech 2011 a 2012, kdy se umístil na pátém místě.

Z ostatních krajů dosahuje nejvyšší hodnoty HDP na obyvatele každoročně Hl. m. Praha. HDP/obyvatele tam dosahuje více jak dvojnásobku celorepublikového průměru. S poměrně velkým odstupem za Hl. m. Praha následoval s druhým nejvyšším ekonomickým výkonem v zemi v letech 2004 – 2006 Plzeňský kraj, další dva roky kraj Středočeský a od roku 2009 zaujímá druhou pozici Jihomoravský kraj.

Tabulka 2: HDP na obyvatele v krajích ČR v letech 2004 - 2013 (v Kč)

Kraj	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Moravskoslezský	241 377	266 987	280 125	306 426	322 178	303 351	311 598	328 953	332 678	325 963
Hl. m. Praha	631 920	679 793	730 658	807 732	838 605	805 686	811 822	809 671	803 988	816 350
Středočeský	288 124	293 576	322 766	349 521	361 055	338 680	333 680	346 542	346 878	345 226
Plzeňský	290 807	299 827	328 384	341 415	334 076	338 474	346 460	350 488	345 810	359 561
Jihočeský	267 049	287 319	304 597	317 797	320 403	319 487	317 054	318 721	328 013	330 759
Jihomoravský	271 448	284 655	306 314	337 266	360 502	350 464	353 185	358 698	369 079	380 998
Zlínský	234 629	254 560	278 640	300 583	323 242	316 007	313 138	320 938	323 936	329 403
Olomoucký	234 702	238 494	251 051	272 766	285 593	279 203	285 621	296 889	300 616	299 355
Vysočina	241 795	261 437	280 476	306 952	305 159	302 228	300 530	316 597	323 335	327 171
Pardubický	249 429	259 935	284 988	311 876	315 159	303 432	308 768	322 084	308 980	312 931
Královéhradecký	263 054	274 890	287 745	315 273	326 177	323 375	327 441	328 723	332 553	338 457
Liberecký	239 582	265 775	280 484	289 513	292 838	280 984	287 144	292 460	301 667	303 186
Ústecký	245 340	259 757	277 425	295 466	306 244	306 617	298 627	304 478	302 079	298 003
Karlovarský	235 396	243 379	251 303	272 027	272 587	274 281	269 200	273 074	271 879	277 280
ČR	299 567	318 345	341 604	371 204	384 992	373 810	375 921	383 208	385 152	388 771

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Poznámka: Kdyby se HDP/obyvatele za Hl. m. Prahu nezjišťoval zvlášť, ale jako součást Středočeského kraje (viz *tabulka 3*), byly by naměřené hodnoty odlišné. Hl. m. Praha by si tímto dost pohoršila, ovšem pro Středočeský kraj by to znamenalo podstatné zlepšení, dostal by se totiž z průměrně třetího místa na místo první s nejvyšším HDP/obyvatele.

Tabulka 3: HDP/obyvatele ve Středočeském kraji včetně Hl. m. Prahy v letech 2004 - 2013 (v Kč)

Kraj	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Středočeský vč. Hl. m. Prahy	459 851	486 027	525 225	572 225	595 336	569 297	569 231	572 591	539 599	575 121

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Nejhůře je na tom v rámci České republiky Karlovarský kraj, který se každý rok umisťuje na posledním místě, s výjimkou roku 2004, kdy hůře dopadly Olomoucký a Zlínský kraj, a roku 2006, kdy byl horší jen kraj Olomoucký.

2.1.2 Míra ekonomické aktivity

Míra ekonomické aktivity je vyjádřena jako podíl ekonomicky aktivních obyvatel (zaměstnaných a nezaměstnaných) na počtu všech osob starších 15 let. (ČSÚ, 2015b)

V letech 2004 a 2005 se na prvním místě s nejvyšší mírou ekonomické aktivity umístil Karlovarský kraj, na druhé pozici Hl. m. Praha a na třetí Ústecký kraj (viz *tabulka 4*). Od roku 2006 nejvyšší míry ekonomické aktivity dosahuje Hl. m. Praha, následováno Středočeským a Karlovarským krajem, ovšem u Karlovarského kraje nejsou známá data z let 2012 a 2013, takže se za Středočeský kraj řadí kraj Plzeňský.

Tabulka 4: Míra ekonomické aktivity v krajích ČR v letech 2004 – 2013 (v %)

Kraj	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Moravskoslezský	57,6	58,5	57,3	56,6	57,3	57,6	56,7	56,6	57,2	57,8
Hl. m. Praha	61,3	62,0	62,0	61,8	61,4	62,6	62,2	61,2	61,9	62,2
Středočeský	59,8	59,5	59,8	59,6	59,6	59,6	59,7	60,0	60,4	60,7
Plzeňský	59,6	60,4	59,5	59,0	59,9	59,6	59,0	59,3	59,5	60,5
Jihočeský	59,4	59,5	59,5	59,7	59,4	58,8	58,0	58,5	57,8	57,6
Jihomoravský	58,1	58,1	57,8	57,7	57,0	57,4	58,1	57,8	58,6	59,9
Zlínský	57,6	57,6	58,4	59,0	57,9	57,2	56,8	57,4	57,5	-
Olomoucký	58,0	58,1	58,3	57,5	57,0	57,4	55,7	55,9	57,3	56,4
Vysočina	58,7	58,3	58,5	59,7	58,3	57,9	58,1	57,2	56,8	58,3
Pardubický	58,1	58,4	58,5	58,0	58,1	57,8	57,5	57,4	58,5	60,0
Královéhradecký	57,9	58,0	59,3	58,7	58,2	58,0	57,5	57,4	57,8	58,5
Liberecký	60,6	59,7	59,1	57,7	56,5	57,3	58,0	57,5	57,6	57,7
Ústecký	60,7	60,4	60,5	57,5	57,2	57,3	57,5	57,4	56,8	57,6
Karlovarský	61,5	62,8	61,5	61,4	60,8	61,2	61,7	59,9	-	-
ČR	59,2	59,4	59,3	58,8	58,5	58,7	58,4	58,3	58,6	59,3

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Moravskoslezský kraj patří mezi pět krajů s nejnižší mírou ekonomické aktivity. Vůbec nejnižší hodnotu eviduje Olomoucký kraj, dále Ústecký, Jihočeský, Liberecký a na pátém místě právě Moravskoslezský kraj.

2.2 Zhodnocení kraje z demografického hlediska

2.2.1 Počet obyvatel

Počet obyvatel v Moravskoslezském kraji dlouhodobě klesá, jak vyplývá z *tabulky 5.* Výjimku tvoří pouze roky 2007 a 2008, kdy došlo k drobnému nárůstu počtu obyvatel.

Za rok 2013 došlo k úbytku 4 770 osob (z toho bylo 2 209 mužů a 2 561 žen), což se jedná o největší meziroční pokles počtu obyvatel od roku 1995, kdy se objevil trend pravidelných meziročních poklesů počtu obyvatel tohoto kraje. (ČSÚ, 2014a)

Pokles počtu obyvatel je způsoben především tím, že se z kraje více osob vystěhovalo, než kolik se jich do kraje přistěhovalo (více o migraci viz podkapitola 1.2.2.). Na celkový negativní vývoj má také vliv přirozený úbytek stavu obyvatel kraje, když v roce 2013 zemřelo v kraji o 1 681 osob více, než kolik se jich narodilo. Moravskoslezský kraj tak ve své historii dosáhl vůbec nejnižšího počtu obyvatel. (ČSÚ, 2014a)

V letech 2004 – 2008 patřil Moravskoslezský kraj v počtu obyvatel v České republice na první místo. Od roku 2009 se řadí až na třetí pozici za Hl. m. Prahu a Středočeský kraj. Nejnižšího počtu obyvatel za celé sledované období dosahuje Karlovarský kraj následován krajem Libereckým.

Celkově největší úbytek obyvatel zaznamenal Moravskoslezský kraj, kde v roce 2013 žilo o téměř 31,5 tisíc obyvatel méně než v roce 2004. Tak vysokého poklesu počtu obyvatel nebylo zaregistrováno v žádném jiném kraji ČR. Dalšími kraji, kde počet obyvatel za sledované období poklesl, jsou Zlínský (pokles o cca 4 400 obyv.), Karlovarský (pokles o cca 4 300 obyv.) a Olomoucký kraj (úbytek cca 3 000 obyv.).

V ostatní krajích došlo k přírůstku obyvatel. Největšího nárůstu počtu obyvatel dosáhl Středočeský kraj, který v roce 2013 obývalo o přibližně 158 tisíc obyvatel více než na začátku sledovaného období. Za Středočeským krajem následuje Hl. m. Praha s druhým největším přírůstek obyvatel (+ 73 000) a dále kraj Jihomoravský (přírůstek téměř 40 000 obyv.)

Tabulka 5: Počet obyvatel v krajích ČR v letech 2004 – 2013

Kraj	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Moravskoslezský	1 253 257	1 250 769	1 249 290	1 249 897	1 250 255	1 247 373	1 243 220	1 230 613	1 226 602	1 221 832
Hl. m. Praha	1 170 571	1 181 610	1 188 126	1 212 097	1 233 211	1 249 026	1 257 158	1 241 664	1 246 780	1 243 201
Středočeský	1 144 071	1 158 108	1 175 254	1 201 827	1 230 691	1 247 533	1 264 978	1 279 345	1 291 816	1 302 336
Plzeňský	549 618	551 528	554 537	561 074	569 627	571 863	572 045	571 709	572 687	573 469
Jihočeský	625 712	627 766	630 006	633 264	636 328	637 643	638 706	636 138	636 611	636 707
Jihomoravský	1 130 240	1 130 358	1 132 563	1 140 534	1 147 146	1 151 708	1 154 654	1 166 313	1 168 650	1 170 078
Zlínský	590 706	590 142	589 839	590 780	591 412	591 042	590 361	589 030	587 693	586 299
Olomoucký	639 423	639 161	639 894	641 791	642 137	642 041	641 681	638 638	637 609	636 356
Vysočina	510 114	510 767	511 645	513 677	515 411	514 992	514 569	511 937	511 207	510 209
Pardubický	505 285	506 024	507 751	511 400	515 185	516 329	517 164	516 411	516 440	515 985
Královéhradecký	547 296	548 368	549 643	552 212	554 520	554 402	554 803	553 856	552 946	551 909
Liberecký	427 563	429 031	430 774	433 948	437 325	439 027	439 942	438 600	438 594	438 609
Ústecký	822 133	823 173	823 265	831 180	835 891	836 198	836 045	828 026	826 764	825 120
Karlovarský	304 588	304 274	304 602	307 449	308 403	307 636	307 444	303 165	301 726	300 309

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

2.2.2 Migrace

Jak již bylo řečeno v předchozí podkapitole, počet obyvatel v Moravskoslezském kraji již v delším období klesá, což je z velké části způsobeno zápornou migrací, tedy vyšším počtem vystěhovalých než přistěhovalých osob.

Již od roku 1993 je hodnota migračního salda v Moravskoslezském kraji záporná. V roce 2010 opustilo kraj nejvíce osob (3 959) od vzniku samostatné České republiky. Druhý největší úbytek zaznamenal kraj v roce 2013, kdy počet vystěhovalých byl o 3 089 osob vyšší než počet přistěhovalých.

V rámci ČR je Moravskoslezský kraj jediným krajem, který se za celé sledované období potýká s migračním úbytkem. Za Moravskoslezský kraj se s druhým nejvyšším úbytek řadí již po několik let kraj Karlovarský.

Nejvyššího migračního přírůstku dosahuje dlouhodobě Středočeský kraj, ovšem od roku 2008 se projevuje klesající tendence.

Ze všech krajů ČR eviduje migrační přírůstek kromě již zmíněného Středočeského kraje dále jen Jihomoravský a Jihočeský kraj. Ostatní kraje zaznamenávají stěhováním většinou již několikaletý úbytek obyvatel.

Celkový přehled migrace v krajích ČR v letech 2004 – 2013 viz *příloha 1.*

2.2.3 Věková struktura

Česká republika, stejně tak jako většina vyspělých zemí, se již delší dobu potýká s demografickým stárnutím populace. To je zapříčiněno hlavně poklesem měr plodnosti a úmrtnosti, snižováním kojenecké úmrtnosti a s prodlužováním naděje dožití. (Sak, 2012)

Vhodným prostředkem pro znázornění stárnutí populace je *index stáří,* který udává poměr mezi počtem osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0 – 14 let (viz *tabulka 6*). (ČSÚ, 2012a)

Tabulka 6:Index stáří v krajích ČR v letech 2004 - 2013

Kraj	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Moravskoslezský	83,51	88,60	93,54	97,22	101,23	104,33	105,79	108,61	112,47	116,04
Hl. m. Praha	125,76	126,87	128,82	129,40	130,01	129,51	127,65	129,67	129,24	128,34
Středočeský	93,63	94,53	95,49	95,30	95,57	95,37	94,78	95,93	97,44	98,78
Plzeňský	99,85	102,91	105,46	107,29	110,09	112,25	113,44	116,56	119,25	121,76
Jihočeský	91,18	94,52	97,73	100,19	103,16	105,48	106,78	109,80	113,21	116,02
Jihomoravský	99,09	102,39	106,13	108,94	112,27	114,19	114,84	116,12	118,35	120,18
Zlínský	95,62	99,40	103,71	107,23	110,78	113,63	115,66	117,84	121,07	123,63
Olomoucký	92,93	96,48	100,34	103,46	107,07	109,40	110,33	112,85	116,51	119,55
Vysočina	90,28	93,58	97,38	100,60	104,48	107,46	109,59	112,61	116,24	119,58
Pardubický	92,15	95,13	98,14	100,63	103,73	106,19	107,07	109,97	113,06	116,07
Královéhradecký	97,54	100,32	103,75	106,14	109,63	111,67	113,39	116,48	120,52	123,61
Liberecký	82,73	85,83	88,99	91,18	94,08	96,03	97,05	100,67	105,16	109,08
Ústecký	77,63	80,25	82,96	85,01	87,57	89,98	91,25	95,98	100,85	105,07
Karlovarský	80,67	84,91	88,42	90,86	93,72	96,25	98,10	103,45	108,66	113,40
ČR	93,95	97,01	100,20	102,43	105,14	106,99	107,75	110,39	113,29	115,73

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Téměř ve všech krajích již několik let převažuje postproduktivní složka obyvatelstva (65 a více let) složku předproduktivní (o – 14 let), což je jasným znakem stárnutí populace. Výjimky tvoří kraje Ústecký, Karlovarský a Liberecký kraj, jejichž obyvatelstvo ve věku 65 a více let početně převýšilo osoby ve věku 0 – 14 let teprve před dvěma (Ústecký kraj), resp. třemi lety (Karlovarský a Liberecký kraj), a Středočeský kraj, jehož index stáří za celé sledované období nepřekročil hodnotu 100, tudíž jde v rámci ČR o „nejmladší" kraj. Ovšem i u Středočeského kraje lze spatřovat v hodnotách indexu stáří rostoucí tendenci, takže je jen otázku času, kdy i tam postproduktivní složka početně převýší dětskou složku obyvatelstva.

Jako „nejstarší" kraj se jeví Hl. m. Praha, jejíž index stáří dosahuje již od roku 2004 nejvyšších hodnot. Za Hl. m. Prahou následují kraje Zlínský a Královéhradecký.

Naopak „nejmladšími" kraji jsou, kromě již zmíněného Středočeského kraje, Ústecký a Liberecký kraj, jejichž hodnoty indexu stáří se pohybují pod celorepublikovým průměrem.

Přesné rozložení osob ve věkových skupinách jednotlivých krajů lze vidět v *příloze 2.*

2.2.4 Index potratovosti

Tabulka 7: Index potratovosti v krajích ČR v letech 2004 - 2013

Kraj	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Moravskoslezský	41,3	38,0	37,6	36,4	37,0	34,6	34,6	37,7	35,8	37,0
Hl. m. Praha	40,5	37,7	34,3	33,4	32,7	31,3	29,9	31,7	29,4	30,5
Středočeský	41,8	37,3	36,5	33,0	32,7	34,1	32,1	34,1	33,7	35,4
Plzeňský	53,4	46,9	41,8	43,1	41,0	38,3	38,8	42,9	41,7	41,4
Jihočeský	41,0	37,4	36,0	33,6	32,1	33,7	33,5	38,2	36,3	36,4
Jihomoravský	36,9	34,9	34,1	32,9	28,8	28,6	28,6	29,0	29,8	30,4
Zlínský	37,1	33,0	33,0	31,3	30,0	31,7	31,2	32,9	32,7	32,3
Olomoucký	35,8	35,7	34,3	32,5	30,1	29,6	29,0	33,8	32,4	31,8
Vysočina	35,5	34,1	34,5	33,3	30,9	30,5	29,7	32,1	30,2	32,9
Pardubický	35,5	31,2	29,9	29,2	30,5	29,2	27,8	30,5	29,0	30,4
Královéhradecký	44,3	42,1	40,3	36,8	35,6	36,0	36,2	38,2	36,8	31,9
Liberecký	48,5	47,5	45,3	39,8	40,1	38,3	37,9	42,2	42,2	40,6
Ústecký	54,3	51,2	50,4	45,9	46,2	47,7	46,7	46,9	46,5	47,2
Karlovarský	55,9	50,3	49,9	46,1	45,3	42,1	42,9	42,5	44,4	40,2
ČR	42,3	39,2	37,8	35,7	34,7	34,2	33,5	35,8	34,8	35,1

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Moravskoslezský kraj se v počtu potratů v mezikrajském srovnání pohybuje na předních příčkách společně se Středočeským krajem a Hl. m. Prahou, ovšem při přepočtu na 100 živě narozených dětí (tzn. *index potratovosti* – viz *tabulka 7*), je nejhorší situace v Ústeckém kraji, který je následován krajem Plzeňským a dále krajem Libereckým a Karlovarským, Karlovarský kraj přitom dlouhodobě patří mezi kraje s nejnižším počtem potratů.

Naopak nejnižších hodnot indexu potratovosti dosahuje Jihomoravský kraj spolu s Pardubickým krajem a Hl. m. Prahou.

2.3 Zhodnocení kraje ze sociálního hlediska

2.3.1 Míra nezaměstnanosti

Z *tabulky 8* je zřejmé, že nejvyšší míra nezaměstnanosti je dlouhodobě evidována v Ústeckém a pak hned v Moravskoslezském kraji. V letech 2009 – 2011 však Moravskoslezský kraj na předposlední pozici vystřídal kraj Olomoucký, jehož míra nezaměstnanosti dosáhla vyšších hodnot. V ostatních letech se jinak Olomoucký kraj řadí na třetí nejhorší pozici, právě za Ústecký a Moravskoslezský kraj.

Tabulka 8: Míra nezaměstnanosti v krajích ČR v letech 2004 - 2013 (v %)

Kraj	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Moravskoslezský	15,66	14,23	12,58	9,62	8,49	12,14	12,36	11,18	12,34	-
Hl. m. Praha	3,58	3,25	2,72	2,16	2,14	3,66	4,07	3,95	4,52	-
Středočeský	6,85	6,25	5,32	4,25	4,47	7,01	7,73	7,07	7,52	-
Plzeňský	6,74	6,45	5,60	4,43	5,03	8,16	8,25	7,01	7,31	-
Jihočeský	6,59	6,69	5,68	4,47	4,83	7,78	8,50	7,53	8,36	-
Jihomoravský	10,69	10,21	8,82	6,92	6,83	10,59	10,87	9,81	10,42	-
Zlínský	9,53	9,27	7,75	6,02	6,13	10,83	10,74	9,35	10,42	-
Olomoucký	11,73	10,65	8,97	6,73	6,87	12,19	12,48	11,37	11,86	-
Vysočina	8,85	8,23	7,10	5,63	6,27	10,25	10,73	9,44	10,23	-
Pardubický	8,94	8,35	6,91	5,43	5,95	9,58	9,87	8,44	9,16	-
Královéhradecký	7,67	7,33	6,32	4,70	4,81	7,97	8,37	7,49	8,61	-
Liberecký	8,22	7,73	7,04	6,05	6,95	11,24	10,54	9,46	10,26	-
Ústecký	15,85	15,41	13,77	10,96	10,26	13,61	13,90	12,94	14,02	-
Karlovarský	10,75	10,28	9,20	7,32	7,62	11,07	11,39	9,83	10,84	-
ČR	9,19	8,96	8,13	6,62	5,44	7,98	9,01	8,57	8,60	-

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Nejnižší míru nezaměstnanosti vykazuje Hl. m. Praha. Za Prahou se s druhou nejnižší mírou nezaměstnanosti drží od roku 2004 Středočeský kraj, kromě let 2011 a 2012, kdy byl přeskočen krajem Plzeňským.

Údaje za rok 2013 ještě nejsou známy, ovšem v roce 2012 byla ze všech čtrnácti krajů ČR pouze v Hl. m. Praha, ve Středočeském, Plzeňském a Jihočeském kraji míra nezaměstnanosti nižší než hodnota tohoto ukazatele za celou republiku. V Královéhradeckém kraji se v letech 2004 – 2011 míra nezaměstnanosti také držela pod celostátním průměrem, ovšem v roce 2012 už je o jednu setinu vyšší.

2.3.2 Vzdělanost

Ze srovnání výsledků Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) z let 2001 a 2011 (viz *tabulka 9)* je evidentní, že počet osob bez vzdělání a se základním vzdělání ve všech krajích při posledním SLDB poklesl, v některých krajích docela podstatně, např. v Moravskoslezském kraji ubylo více než 63 000 osob a v Jihomoravském přes 44 000 osob. Nejvíce osob bez vzdělání nebo jen se základním vzděláním žije v Moravskoslezském a Středočeském kraji. Naopak nejméně těchto osob evidují kraje Karlovarský a Liberecký.

Rovněž u středního vzdělání vč. vyučení (bez maturity) došlo k poklesu počtu obyvatel. Nejvyšší úbytek zaznamenaly kraje Hl. m. Praha, kde oproti roku 2001 žilo v roce 2011 o více jak 65 000 obyvatel s tímto druhem nejvyššího ukončeného vzdělání méně, a Moravskoslezský kraj s úbytkem přes 45 000 osob. V tomto případě obývá nejvíce osob Středočeský a následně Moravskoslezský kraj. Nejmenší počet obyvatel se středním vzděláním bez maturity zaznamenaly opět Karlovarský a Liberecký kraj.

Co se týče úplného středního vzdělání s maturitou, tam naopak došlo ve všech krajích k nárůstu počtu obyvatel. Největší přírůstek eviduje Středočeský kraj (77 000 osob), dále Jihomoravský kraj (35 500 osob) a Hl. m. Praha (24 000 osob). Kraje s největším počtem obyvatel s nejvyšším středoškolským vzděláním s maturitou jsou Hl. m. Praha, Středočeský a Jihomoravský kraj. Moravskoslezský kraj se řadí na čtvrté místo. Naopak nejméně osob žije znovu v Karlovarském a Libereckém kraji.

V případě vyššího odborného a nástavbového vzdělání se všechny kraje rovněž potýkají s nárůstem počtu obyvatel. Nejvíce osob přibylo ve Středočeském kraji. Pořadí čtyř krajů s nejvyšším a čtyř s nejnižším počtem osob s nejvyšším ukončeným vyšším odborným a nástavbovým vzděláním je stejné jako v případě úplného středního vzdělání s maturitou.

Tabulka 9: Obyvatelstvo podle nejvyššího ukončeného vzdělání

Kraj	SLDB	bez vzdělání; základní včetně neukončeného	střední vč. vyučení (bez maturity)	úplné střední (s maturitou)	vyšší odborné a nástavbové vzdělání	vysokoškolské
Moravskoslezský	2001	271 020	407 247	245 665	32 102	81 506
	2011	207 720	362 120	267 023	36 781	116 072
Hl. m. Praha	2001	147 976	292 029	309 156	52 715	190 373
	2011	115 789	226 686	333 228	60 052	263 272
Středočeský	2001	222 327	380 694	230 405	31 586	66 123
	2011	189 122	366 322	307 284	46 443	124 875
Plzeňský	2001	108 665	183 071	115 972	14 274	36 089
	2011	91 123	170 400	133 564	18 321	51 062
Jihočeský	2001	124 762	201 825	131 029	17 225	40 468
	2011	100 348	187 621	147 633	22 057	58 268
Jihomoravský	2001	224 014	351 000	233 424	32 675	97 824
	2011	179 692	323 328	268 936	40 147	146 796
Zlínský	2001	125 322	193 818	119 738	15 750	38 104
	2011	96 955	178 120	132 576	18 760	55 966
Olomoucký	2001	129 029	208 586	131 709	16 020	43 368
	2011	102 018	190 683	144 852	20 138	61 480
Vysočina	2001	105 240	174 353	103 897	13 669	28 830
	2011	81 731	161 731	116 870	17 365	41 049
Pardubický	2001	97 810	172 362	103 667	14 981	29 662
	2011	79 885	159 784	117 449	18 395	43 246
Královéhradecký	2001	105 627	183 030	116 020	16 522	34 506
	2011	84 905	166 326	128 608	20 001	47 480
Liberecký	2001	86 679	142 578	84 758	12 216	25 036
	2011	70 517	132 115	95 674	14 051	35 465
Ústecký	2001	191 792	267 484	151 927	19 712	36 498
	2011	155 203	239 929	170 011	23 611	52 000
Karlovarský	2001	72 778	97 323	57 550	7 807	14 072
	2011	58 978	86 947	61 356	8 926	17 700

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů (2001 a 2011), vlastní zpracování

Také počet osob s vysokoškolským vzděláním ve všech krajích ČR stoupl. Vůbec nejvyšší nárůst eviduje Hl. m. Praha, kterou oproti roku 2001 obývalo v roce 2011 o cca 73 000 vysokoškoláků více. Dalšími kraji, které zaznamenaly vysoký přírůstek, jsou Středočeský (cca 59 000 osob), Jihomoravský (cca 49 000 osob) a Moravskoslezský kraj (cca 34 500 osob). Tyto čtyři kraje, i v tomto pořadí, jsou kraje s nejvyšším počtem vysokoškolsky vzdělaných obyvatel v ČR. Nejméně jich žije jako ve všech předchozích případech v Karlovarském a Libereckém kraji. Je evidentní, že s výjimkou Hl. m. Prahy a Středočeského kraje, roste počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel rychleji v moravských krajích než v těch českých.

2.4 Zhodnocení kraje z environmentálního hlediska

Od počátku devadesátých let dochází v kraji k podstatnému zlepšení stavu životního prostředí. Může za to především pokles průmyslové výroby, užívání šetrnějších technologií a rovněž značné investice do ekologických opatření, ovšem i přes tato zlepšení patří kraj stále mezi nejznečištěnější oblasti v České republice. (ČSÚ, 2015)

2.4.1 Měrné emise

Emise je děj, při kterém jsou vnášeny cizorodé látky různého skupenství do ovzduší. K evidenci množství uvedených znečišťujících látek slouží Registr emisí a zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO). Ten se podle závislosti na druhu zdrojů a jejich tepelných výkonů člení na REZZO 1 (velké stacionární zdroje znečišťování), REZZO 2 (střední stacionární zdroje znečišťování), REZZO 3 (malé stacionární zdroje znečišťování) a REZZO 4 (mobilní zdroje znečišťování, zejména silniční a motorová vozidla, železniční kolejová vozidla, plavidla a letadla).

V roce 2012 byl při sestavování emisní bilance kategorie REZZO 3 použit aktualizovaný způsob výpočtu emisí z vytápění domácností, který obsahuje novou sadu emisních faktorů a zpřesnění odhadu spotřeby paliv. To mělo za následek nárůst emisí, zejména oxidu uhelnatého (CO). (ČSÚ, 2014)

Jak lze vidět v *příloze 3*, množství *oxidu siřičitého* (SO_2) v ovzduší se ve většině krajů daří postupně snižovat. Výjimku tvoří Ústecký a Karlovarský kraj, u jejichž hodnot dochází

k nepravidelným výkyvům. Největší množství SO_2 bylo po celé srovnávací období naměřeno v Ústeckém kraji. Hodnoty SO_2 v ovzduší tam dosahují téměř až třicetinásobku hodnot kraje Vysočina, kde je situace po řadu let nejpříznivější, kromě roku 2012, kdy na tom byl Jihomoravský kraj lépe.

Co se týče *oxidů dusíku (NO_x)*, nejvíce jich je každý rok naměřeno v Hl. m. Praha. Za Prahu se s druhým nejvyšším obsahem NO_x v ovzduší řadí Ústecký kraj a následně s poměrně velkým odstupem kraj Moravskoslezský. Nejmenší množství emisí NO_x je registrováno již od roku 2004 v Jihočeském kraji.

Množství SO_2 se daří krajům snižovat, *oxidu uhelnatého (CO)* je naopak v ovzduší každým rokem více. Vůbec nejhorší situace je dlouhodobě v Hl. m. Praha a v Moravskoslezském kraji, kde množství CO výrazně převyšuje naměřené hodnoty v ostatních krajích ČR. Naproti tomu Jihočeský kraj je na tom od roku 2004 s nejnižší koncentrací CO v ovzduší nejlépe a v těsném závěsu za ním se drží kraj Karlovarský s výjimkou roku 2012, kdy byl nejpříznivější stav registrován právě v Karlovarském a až poté v Jihočeském kraji.

2.4.2 Index lesní ploch

Index lesních ploch vyjadřuje podíl zalesněné plochy na celkové rozloze kraje.

Tabulka 10: Index lesních ploch v krajích ČR v letech 2004 - 2013 (v %)

Kraj	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Moravskoslezský	36,2	35,5	35,5	35,5	35,6	35,6	35,6	35,7	35,7	35,7
Hl. m. Praha	9,9	9,9	10,0	10,0	10,1	10,1	10,3	10,3	10,3	10,3
Středočeský	27,7	27,7	27,7	27,7	27,7	27,7	27,8	27,8	27,8	27,8
Plzeňský	39,5	39,5	39,5	39,6	39,6	39,6	39,6	39,7	39,7	39,7
Jihočeský	37,4	37,4	37,4	37,4	37,5	37,5	37,5	37,6	37,6	37,6
Jihomoravský	27,3	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,1	28,1	28,1
Zlínský	39,6	39,6	39,7	39,7	39,7	39,7	39,7	39,8	39,8	39,8
Olomoucký	34,0	34,0	34,8	34,8	34,8	34,8	34,8	34,9	34,9	34,9
Vysočina	31,0	30,3	30,3	30,4	30,4	30,4	30,4	30,4	30,5	30,5
Pardubický	29,4	29,5	29,5	29,5	29,5	29,6	29,6	29,6	29,7	29,7
Královéhradecký	30,9	30,9	31,0	31,0	31,0	31,0	31,0	31,0	31,1	31,1
Liberecký	44,2	44,2	44,3	44,3	44,3	44,3	44,4	44,4	44,5	44,5
Ústecký	29,8	29,8	29,8	29,9	30,0	30,1	30,2	30,3	30,4	30,4
Karlovarský	43,2	43,3	43,3	43,3	43,3	43,3	43,3	43,4	43,4	43,4

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V *tabulce 10* jde vidět, že všechny kraje za sledované období podíl lesů na jejich rozloze vzrostl, byť jen nepatrně. Jediné dvě výjimky tvoří Moravskoslezský kraj a kraj Vysočina, jejichž lesní plochy se v roce 2005 oproti předchozímu roku snížily, další roky už však docházelo jen k jejich rozšiřování.

Nejvyšších hodnot dosahuje index lesních ploch v Libereckém kraji, kde lesy zaujímají téměř polovinu celého území (44,5 %). Druhý největší podíl na celkové rozloze kraje tvoří lesní plochy v Karlovarském kraji. Třetím nejvíce zalesněným krajem je kraj Plzeňský, jehož lesy zabírají téměř dvě pětiny rozlohy území.

Nejmenší část území zaujímají lesní plochy v Hl. m. Praha, což je dáno specifickým vymezením kraje. Lesy zde tvoří jen cca 10 % z celé rozlohy. Dalšími kraji s nejnižším podílem lesů na rozloze jsou Středočeský a Jihomoravský kraj, kde lesy tvoří jen necelou třetinu území.

2.5 Porovnání kraje se sousedními zahraničními regiony

Moravskoslezský kraj sousedí na severní a východní hranici s polským Slezským a Opolským vojvodstvím a na jihovýchodní hranici se slovenským Žilinským krajem. (ČSÚ, 2013)

2.5.1 HDP/obyvatele

Veškeré srovnávání a hodnocení Moravskoslezského kraje v této práci se zaměřuje na léta 2004 – 2013, ovšem v tomto případě nejsou data za roky 2012 a 2013 k dispozici, tudíž je sledované období posunuto na léta 2002 – 2011.

V *tabulce 11* lze vidět, že ekonomická úroveň všech krajů se postupně zvyšuje. Výjimku tvoří rok 2003, kdy u obou polských vojvodství došlo k meziročnímu poklesu HDP na obyvatele, a rok 2009, kdy rovněž došlo k meziročnímu poklesu, v tomto případě se ovšem dotkl všech krajů. Příčinou tohoto poklesu nejspíš byly následky světové ekonomické krize z roku 2008.

Tabulka 11: HDP/obyvatele v letech 2002 - 2011 (v eurech)

Kraj	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Moravskoslezský	6,4	6,4	7,3	8,7	9,6	10,7	12,6	11,1	12,0	12,9
Žilinský	3,9	4,4	5,1	5,9	6,7	8,5	10,4	10,0	10,8	11,0
Slezské vojvodství	6,0	5,5	6,0	6,9	7,6	8,7	10,3	8,8	9,9	10,4
Opolské vojvodství	4,4	4,0	4,6	5,3	5,7	6,7	8,0	6,8	7,5	7,7

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

V porovnání se slovenským Žilinským krajem a polským Slezským a Opolským vojvodstvím je na tom Moravskoslezský kraj ekonomicky nejlépe, jelikož dlouhodobě dosahuje nejvyššího HDP na obyvatele. Na druhém místě se v letech 2002 – 2007 drželo Slezské vojvodství, které ovšem bylo v roce 2008 předčeno Žilinským krajem, do té doby umístěném na třetí pozici.

Nejnižší úroveň ekonomického blahobytu dosahuje již od roku 2002 Opolské vojvodství.

2.5.2 Počet obyvatel

Z našich čtyř porovnávaných krajů je nejlidnatějším krajem polské Slezské vojvodství (viz *tabulka 12*), kde žije přes 4 560 000 obyvatel, což je téměř čtyřnásobek počtu obyvatel Moravskoslezského kraje, který se řadí na druhé místo. Následuje Opolské vojvodství a krajem s nejnižším počtem obyvatel je Žilinský kraj.

Z tabulky 10 je rovněž patrné, že počet obyvatel ve všech čtyřech porovnávaných krajích s každým rokem klesá. Výjimku tvoří Žilinský kraj, kde za poslední dva sledované roky, tj. v letech 2012 a 2013, došlo k drobnému nárůstu počtu obyvatel.

Asi nejrapidnější úbytek obyvatel za sledované období zaznamenalo Slezské vojvodství, které během deseti let přišlo o téměř 150 000 obyvatel. Naopak nejmenší ztrátu utrpěl Žilinský kraj, kde oproti roku 2004 žilo v roce 2013 „jen" o 1 331 obyvatel méně.

Tabulka 12: Počet obyvatel v letech 2004 - 2013

Kraj	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Moravskoslezský	1 252 953	1 249 280	1 245 765	1 243 309	1 243 044	1 242 634	1 239 176	1 234 705	1 230 613	1 226 602
Žilinský	691 452	691 101	690 700	690 178	689 521	689 096	689 098	688 295	689 601	690 121
Slezské vojvodství	4 714 982	4 700 771	4 685 775	4 669 137	4 654 115	4 645 665	4 590 630	4 585 758	4 576 485	4 566 039
Opolské vojvodství	1 055 667	1 051 531	1 047 407	1 041 941	1 037 088	1 033 040	975 283	972 986	969 541	966 167

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

2.5.3 Míra nezaměstnanosti

Jak lze vyčíst z *tabulky 13*, míra nezaměstnanosti v Moravskoslezském kraji a obou polských vojvodstvích je od roku 2011 poměrně stejná.

Tabulka 13: Míra nezaměstnanosti v letech 2004 - 2013 (v %)

Kraj	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Moravskoslezský	14,6	13,9	12,0	8,5	7,4	9,7	10,2	9,1	9,5	9,9
Žilinský	11,1	9,3	7,0	5,6	6,2	10,9	10,9	11,9	12,8	12,5
Slezské vojvodství	18,1	19,0	14,2	8,1	6,6	6,7	9,1	9,2	9,4	9,7
Opolské vojvodství	19,3	16,9	13,5	9,4	6,5	9,9	9,6	9,3	9,5	9,4

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Nejvyšší míru nezaměstnanosti eviduje od roku 2009 Žilinský kraj. V roce 2004 a 2007 byla situace nejhorší v Opolském vojvodství, v letech 2005 a 2006 v Slezském vojvodství a v roce 2008 v Moravskoslezském kraji.

V roce 2013 se Moravskoslezský kraj zařadil s druhou nejvyšší zaznamenanou mírou nezaměstnanosti na pozici za Žilinský kraj, následovalo Slezské vojvodství a nejpříznivější stav hlásilo Opolské vojvodství.

3 HLAVNÍ POZITIVNÍ FAKTORY ROZVOJE MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

Moravskoslezský kraj disponuje nemalým potenciálem, existuje proto mnoho příležitostí pro jeho rozvoj. Následující podkapitoly se některými z nich zabývají podrobněji.

3.1 Investiční pobídky

Určitá příležitost rozvoje Moravskoslezského kraje se nachází v investičních pobídkách. Investiční pobídku (IP) lze chápat jako určitou výhodu pro investora, která má ovlivnit jeho rozhodování investovat ve prospěch dané země. (Šimanová, 2011)

„*Smyslem investičních pobídek je přilákat investory do odvětví prioritního rozvoje a investice, které by za neexistence pobídkového systému byly realizovány v zahraničí.*" Investiční pobídky v České republice jsou nabízeny jak českým tak i zahraničním investorům. Podmínky získání IP upravuje zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách a o změně některých zákonů, v aktualizovaném znění z roku 2012. (Štrach, 2009, str. 110)

Oblasti podporované investičními pobídkami podle zákona č. 72/2000 Sb. jsou:

- zavedení nebo rozšíření výroby ve vybraných oborech zpracovatelského průmyslu,
- vybudování nebo rozšíření technologického centra, nebo
- zahájení nebo rozšíření činnosti centra strategických služeb.

Zákon o IP dále rozlišuje následující druhy investičních pobídek:

- slevy na daních z příjmů právnických osob,
- převod pozemků včetně související infrastruktury za zvýhodněnou cenu,
- hmotné podpory na nově vytvořená pracovní místa,
- hmotné podpory na rekvalifikace nebo školení zaměstnanců,
- hmotné podpory na pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku pro strategickou investiční akci.

V případě převodu pozemků je jako investiční pobídka chápán rozdíl mezi kupní a tržní cenou pozemku. O hmotné podpory na vytvořená pracovní místa je možné žádat pouze v okresech

s velmi vysokou nezaměstnaností, kterými v Moravskoslezském kraji jsou okresy Bruntál a Karviná. (MSK, 2015a)

3.2 Přímé zahraniční investice

Investiční pobídky nabízené zahraničním investorům slouží k přilákání přímých zahraničních investic (PZI).

Vymezit přesnou definici přímé zahraniční investice není vždy jednoduché. Např. Česká národní banka (ČNB) vycházející z definice, kterou stanovila Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) v souladu s Evropským statistickým úřadem (EUROSTAT) a Mezinárodním měnovým fondem (MMF), chápe přímou zahraniční investici jako investici, která *„odráží záměr rezidenta jedné ekonomiky (přímý investor) získat trvalou účast v subjektu, který je rezidentem v ekonomice jiné než ekonomika investora (přímá investice). Trvalá účast implikuje existenci dlouhodobého vztahu mezi přímým investorem a přímou investicí a významný vliv na řízení podniku. Přímá investice zahrnuje jak původní transakci mezi oběma subjekty, tak všechny následující kapitálové transakce mezi nimi a mezi afilovanými podniky zapsanými i nezapsanými v obchodním rejstříku"* (ČNB, 2014).

Přímým investorem se rozumí jednotlivec, společnost, vláda, skupina jednotlivců nebo firem, které zřizují subjekt přímé investice působící v jiné zemi, než je země původu. Subjekt přímé investice je definován jako podnik, ve kterém zahraniční investor vlastní podíl deset a více procent majetku (akcií) nebo hlasovacích práv. (Štrach, 2009)

Podle ČNB (2014) je součástí PZI kromě podílu na základním kapitálu také reinvestovaný zisk a ostatní kapitál. Přímou investici lze tedy vyjádřit vztahem:
Přímá investice = základní kapitál + reinvestovaný zisk + ostatní kapitál

V České republice pomáhají zahraničním investorům se získáním investičních pobídek především Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest a Sdružení pro zahraniční investice (Association for Foreign Investment – AFI).

V současné době se v Moravskoslezském kraji nachází 192 firem se zahraniční účastí. Můžeme vzpomenout firmy jako např. ABB ČR, ArcelorMittal Ostrava, Hyundai Motor Manufacturing Czech atd. (MSK, 2015b)

3.2.1 Formy PZI

PZI mohou mít v zemi různou formu. Podle způsobu vstupu zahraničního investora se PZI dělí na investice na zelené louce (greenfield), investice na hnědé louce (brownfield) a fúze a akvizice. (Wokoun, 2010)

Greenfields:
Jako investice na zelené louce, neboli greenfields, se chápe založení nového ekonomického subjektu přesně podle záměrů investora. Nevýhodou je však časová náročnost způsobená nutnou výstavbou, zaškolováním pracovníků nebo administrativními překážkami. (Wokoun, 2010)

Fúze a akvizice:
O fúzi a akvizici hovoříme v takových situacích, kdy investor vstupuje do již existujícího subjektu a okamžitě přebírá jeho tržní podíl, produkční aktivity i aktiva. Jde o případy, kdy přebíraný podnik disponuje specifickou konkurenční výhodou a investice na její vytvoření by byla pro investora nákladnější než kapitálový vstup. (Srholec, 2004)

Brownfields:
Pojem brownfields lze vyložit několika způsoby. Například Kadeřábková B. (2009) definuje brownfields jako *„staré, nevyužívané či ekonomicky nedostatečně efektivně využívané průmyslové a logistické zóny, komerční nebo obytné objekty"*. Obecně se jedná o objekty, které ztratily své původní využití a pro okolní prostředí představují podstatnou ekologickou zátěž. Jedná se především o bývalé průmyslové či zemědělské areály, krajinu poškozenou těžbou a rovněž i opuštěné vojenské areály. (Kadeřábková B., 2009, str. 4)

V Moravskoslezském kraji se nachází poměrně velké množství území, která odpovídají definici brownfields. Jedná se o desítky rozsáhlých areálů o rozloze nad 10 hektarů a o stovky dalších menších území. (MSK, 2015c). Tyto nevyužívané plochy skýtají potenciál dalšího

rozvoje kraje a jejich regenerace má pozitivní sociální i ekonomický dopad na okolní prostředí, i přes časovou a finanční náročnost přípravy.
Brownfields představují příležitost, kterou je třeba využít. Agentura CzechInvest poskytuje informace o programech podpory na regeneraci brownfields financovaných ze strukturálních fondů EU i ze státního rozpočtu. (CzechInvest, 2015a). V kraji již bylo takto podpořeno mnoho projektů (od roku 2005 jde o 34 projektů). (MSK, 2015c)

3.2.2 Dopady PZI

PZI mají na hostitelskou ekonomiku mnoho pozitivních efektů. V první řadě se významně podílí na tvorbě pracovních míst, a to nejen přímo u příchozích investorů, ale také u českých firem, které jsou s nimi v odběratelsko-dodavatelském vztahu. Agentura pro regionální rozvoj (ARR) provedla na konci roku 2011 průzkum, kterého se zúčastnilo 28 zahraničních investorů, kteří mají své provozovny v Moravskoslezském kraji. Z tohoto průzkumu vyplynulo, že díky investičním pobídkám pro zahraniční investory v Moravskoslezském kraji bylo za období 1997 – 2011 vytvořeno zúčastněnými investory minimálně 4 322 nových pracovních míst, což mělo za následek snížení nezaměstnanosti v kraji. Jedná se však pouze o nově vytvořená pracovní místa, na která firmy žádaly investiční pobídku. Celkový počet vytvořených míst je mnohem vyšší, jelikož nová pracovní místa vždy generují další ve službách a jiných souvisejících oblastech ekonomiky. (MSK, 2011a) Wokoun (2010), vycházející z údajů Ministerstva průmyslu a obchodu, například uvádí, že v roce 2010 bylo v Moravskoslezském kraji díky investičním pobídkám vytvořeno 15 602 nových pracovních míst, což je po Středočeském a Ústeckém kraji třetí nejvyšší počet. Jedná se však pouze o hrubé odhady. Určit přesný počet nově vytvořených míst by bylo velmi složité a v mnoha případech dokonce nemožné.

Dalším pozitivním vlivem PZI je růst produktivity práce. Odhaduje se, že produktivita se zvýší přibližně dvojnásobně. Podniky zahraničních investorů totiž dosahují vyšší produktivity na jednoho pracovníka, než je tomu u firem domácích. Zahraniční kapitál s sebou přináší technologické i manažerské know-how, které umožňuje efektivnější fungování podniku. (CzechInvest, 2015b)

PZI mají i určité negativní dopady, ovšem pozitivní efekty převládají nad těmi negativními, což je také důvod, proč se firmy snaží nalákat zahraničních investorů co nejvíce. (Krulić, 2007)

3.3 Využití finančních prostředků ze strukturálních fondů EU a národních a regionálních zdrojů

Další příležitostí pro rozvoj Moravskoslezského kraje je čerpání prostředků ze strukturálních fondů EU.

Pro Moravskoslezský kraj byla v období 2007 – 2013 schválena finanční podpora ve výši 82,4 mld. Kč, ze kterých bylo v kraji podpořeno 52 000 projektů. Peníze z fondů EU dále putovaly na výstavbu silnic, dálnic a železnic, opravu památek, pořízení vozidel městské hromadné dopravy a na vytvoření nových pracovních míst.

Operační programy (OP) relevantní pro Moravskoslezský kraj (MSK, 2015d):

- Integrovaný regionální operační program
- OP Zaměstnanost
- OP Výzkum, vývoj a vzdělání
- OP Doprava
- OP Životní prostředí
- OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
- Interreg V-A Česká republika - Polsko
- Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika
- Program mezinárodní spolupráce INTERACT III
- Program mezinárodní spolupráce ESPON 2020

Na období 2014 – 2020 Moravskoslezský kraj obdrží 80 mld. Kč, což činí 12-14% podíl na evropských investicích v České republice. Z těchto finančních zdrojů bude investováno do zaměstnávání, sociálního začleňování, boje s chudobou, péče o zdraví, dopravní a ICT infrastruktury, obnovitelných zdrojů energie, úspory energií, výzkumu a inovací, podpory malých a středních podniků, spolupráce regionů a zkvalitnění veřejné správy. (převzato z www.rr-moravskoslezsko.cz, 2014)

3.4 Klastry

Určitým pozitivním faktorem pro rozvoj Moravskoslezského kraje může být i zakládání tzv. klastrů.

Agentura pro regionální rozvoj definuje klastry jako „*soubory regionálně propojených společností (podnikatelů) a přidružených institucí a organizací - zejména institucí terciárního vzdělávání (vysokých škol, vyšších odborných škol) - jejichž vazby mají potenciál k upevnění a zvýšení jejich konkurenceschopnosti.*“ (ARR, 2015)

Klastry mají pozitivní vliv na ekonomický rozvoj regionů. Příležitosti rozvoje tkví především v tom, že klastry (Pavelková, 2009):

- zvyšují konkurenceschopnost podniků
- vytvářejí podmínky, které umožňují stimulovat inovace a efektivnější využití výzkumu a vývoje
- přitahují investice
- vytvářejí nové zdroje regionální nebo místní konkurenční výhody

V Moravskoslezském kraji byl v roce 2003 založen první klastr v České republice. Jednalo je o Moravskoslezský strojírenský klastr, který se v září roku 2008 přejmenoval na Národní strojírenský klastr. Moravskoslezský kraj se stal lídrem ve využití klastrové koncepce pro rozvoj klíčových hospodářských sektorů kraje a to především díky rozvinutému průmyslu, rozsáhlé vzdělávací infrastruktuře a podpoře výzkumu a vývoje. V současné době se v Moravskoslezském kraji nachází celkem 10 činných klastrů. (ARR, 2015)

3.5 Přeshraniční spolupráce

Moravskoslezský kraj má výhodou geografickou polohu, kterou může využít ve svůj prospěch přeshraniční spoluprací se slovenskou a polskou stranou. Přeshraniční spolupráce se považuje za nejzajímavější formu regionální kooperace. (Dočkal, 2005)

Moravskoslezský kraj patří mezi příhraniční regiony, které bývají charakteristické zpravidla vyšší nezaměstnaností, nedostatečným množstvím dopravních sítí, nižším hospodářským potenciálem, nižší hustotou osídlení a různými druhy nezákonné činnosti. Přeshraniční

spolupráce slouží k zmírňování a odstraňování těchto negativních vlastností a zároveň usiluje o zlepšení podmínek pro život obyvatel. (Netolický, 2007)

3.5.1 Euroregiony

Možnou formou přeshraniční spolupráce v Evropě jsou euroregiony. (Netolický, 2007). Netolický (2007, str. 14) euroregion definuje jako *„demokraticky organizované instituce, zaměřené na přeshraniční spolupráci. Jsou základnou pro zpracování strategií, koncepcí a projektů a pro organizování a řešení aktivit přesahujících státní hranice"*.

Euroregiony vznikají převážně z toho důvodu, aby odstranily nerovnosti mezi příhraničními regiony a postupně zlepšovaly životní podmínky místních obyvatel. V ČR se za hlavní význam euroregionů považuje možnost využití určitých programů evropské pomoci. (Dočkal, 2005)

Existence euroregionů je v ČR vymezena § 55 zákona č. 258/2000., o obcích (obecní zřízení). (Netolický, 2007)

Na území Moravskoslezského kraje leží čtyři euroregiony: na hranici se Slovenskem se jedná o Euroregion Beskydy a na česko-polské hranici se nachází Euroregion Těšínské Slezsko, Euroregion Praděd a Euroregion Silesia. (Kříbková, 2009) Hlavními cíli těchto euroregionů jsou společné aktivity za účelem rovnoměrného a vyváženého rozvoje regionů, sbližování obyvatel a institucí, výměna zkušeností a informací z různých oblastí (např. trhu práce, životního prostředí, cestovního ruchu atd.), spolupráce při územním plánování. Euroregiony dále podporují např. spolupráci záchranných a horských služeb, rozvoj turismu a cestovního ruchu apod. (MSK, 2015e)

3.6 Další pozitivní faktory

Mezi další příležitosti rozvoje Moravskoslezského kraje patří např.: (převzato z www.centrarozvoje.cz, 2008)

- rozvoj podnikání v oblasti inovací a nových technologií prostřednictvím vědecko-technologického parku, inovačních a podnikatelských center a inkubátorů,

- využití vzdělanostního a školícího potenciálu tří vysokých škol ke zvýšení ekonomické úrovně kraje
- zkvalitnění a propojení dopravních tras na hranicích s Polskem a Slovenskem
- využití zemědělského potenciálu v intenzivních a konkurenceschopných oblastech pro nepotravinářskou produkci a pěstování netradičních surovin,
- zvyšování atraktivity Ostravy pro své občany.

4 HLAVNÍ NEGATIVNÍ FAKTORY ROZVOJE MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

4.1 Úbytek obyvatel

Jak již bylo řečeno v podkapitole 2.2.1, Moravskoslezský kraj se potýká s dlouhodobým úbytkem obyvatel a s ním spojeným stárnutím populace. Přesný vývoj počtu obyvatel lze vidět na grafu 1.

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel v Moravskoslezském kraji v letech 2004 - 2013

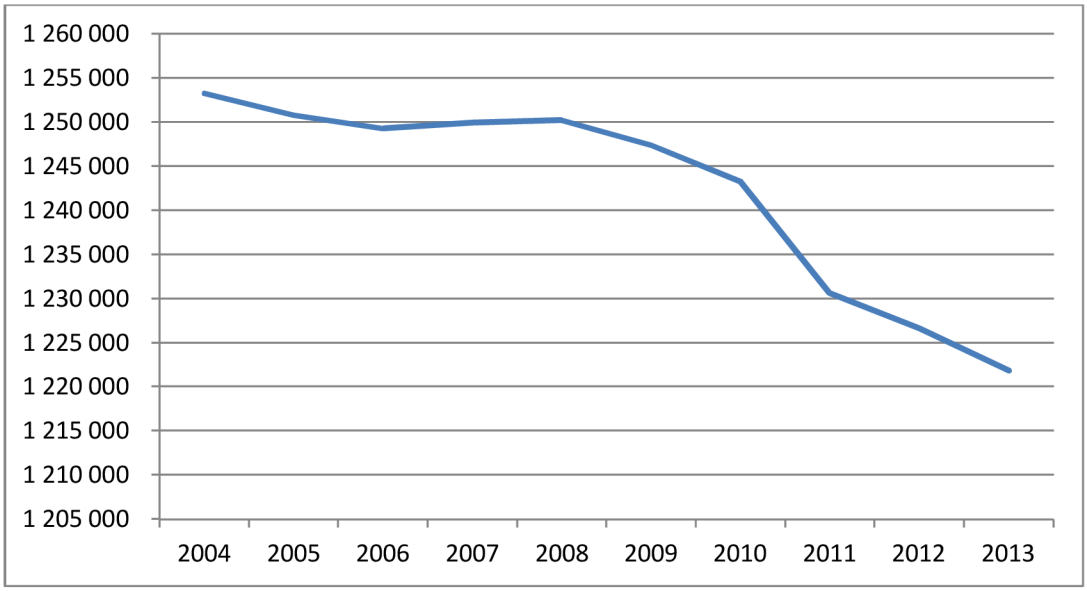

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příčin poklesu počtu obyvatel může být několik. Jednou z nich je stěhování obyvatel do jiných krajů, například z ekonomických důvodů (za prací a vyššími výdělky) (MSK, 2012). Nejvíce náchylní k odchodu jsou vysokoškolsky vzdělaní obyvatelé (MMR, 2010). Další příčinou je rovněž přirozený úbytek obyvatelstva. (MSK, 2012)

4.2 Životní prostředí

Moravskoslezský kraj patří mezi regiony s nejvíce znečištěným životním prostředím v Evropě, což neovlivňuje pouze zdraví jeho obyvatel, ale má rovněž negativní dopad na image kraje. Současný nevyhovující stav životního prostředí omezuje další rozvoj kraje. (MSK, 2012b)

Největší hrozbu rozvoje Moravskoslezského kraje týkající se životního prostředí představuje špatná kvalita ovzduší. Vyskytují se v něm vysoké koncentrace látek, které způsobují mnoho zdravotních problémů. (převzato z www.cistenebe.cz, 2014) Znečištěné ovzduší má způsobuje řadu onemocnění, jako např. zhoubná nádorová onemocnění dýchacího ústrojí nebo jiná jeho onemocnění, dále má za následek zvýšený výskyt infarktu myokardu, cévních mozkových příhod či ischemických nemocí srdce.

Nadměrné znečištění ovzduší v kraji je způsobeno hlavně polétavým prachem a karcinogenní a mutagenní látkou benzo(a)pyrenem (polycyklický aromatický uhlovodík). Jeho původci jsou průmyslová výroba a doprava, ovšem velký podíl na znečištění ovzduší mají i občané, kteří využívají nevhodný způsob vytápění (kotle na tuhá paliva). (převzato z www.statnisprava.eu, 2014)

Pokud se bude kvalita ovzduší v kraji dále zhoršovat, nebo pokud nedojde k jejímu zlepšení, povedete to mimo jiné k dalšímu poklesu počtu obyvatel, jelikož lidé nebudou chtít žít nebo vychovávat děti v takových podmínkách, jaké panují právě v Moravskoslezském kraji.

4.3 Vysoká míra nezaměstnanosti

Vysoká míra nezaměstnanosti je dalším faktorem, který negativně působí na rozvoj Moravskoslezského kraje. Jak již bylo řečeno v podkapitole 2.3.1, Moravskoslezský kraj je regionem s druhou nejvyšší mírou registrované nezaměstnanosti v rámci ČR (za Ústeckým krajem), která je vyšší i než celorepublikový průměr.

Problém představuje především dlouhodobá nezaměstnanost, tzn. nezaměstnanost delší jak 12 měsíců, jelikož osoby nezaměstnané déle jak jeden rok je těžké umístit znovu do zaměstnání.

4.4 Další negativní faktory

Mezi další negativní faktory, které ohrožují rozvoj Moravskoslezského kraje, patří:

- nízká míra podnikatelské aktivity (nejnižší v ČR),
- neefektivní čerpání prostředků ze strukturálních fondů EU,

- zhoršování dopravní obslužnosti kraje veřejnou dopravou jako důsledek vylidňování kraje,
- zhoršování atraktivity území k bydlení v důsledku nedostatečné vybavenosti technickou infrastrukturou, (Vrublová, 2012)
- malá konkurenceschopnost podniků,
- růst počtu sociálně nepřizpůsobivých obyvatel. (převzato z www.centrarozvoje.cz, 2008)

5 SWOT ANALÝZA MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

SWOT analýza je metoda kvalitativního hodnocení, která má za cíl identifikovat vnitřní a vnější faktory, které mohou mít vliv na subjekt hodnocení. Za vnitřní faktory se považují silné (S – strenghts) a slabé stránky (W – weaknesses) a vnější faktory představují příležitosti (O – opportunities) a hrozby (T – threats). (převzato z www.regionalnirozvoj.cz, 2012)

V následující tabulce lze vidět silné a slabé stránky a příležitosti a hrozby Moravskoslezského kraje.

Tabulka 14: SWOT analýza Moravskoslezského kraje (silné a slabé stránky)

SILNÉ STRÁNKY (S)	SLABÉ STRÁNKY (W)
S1 – nadprůměrná hustota osídlení území kraje	W1 – silné soustředění citlivých průmyslových odvětví (těžba uhlí, hutnictví a těžké strojírenství)
S2 – dobrá dostupnost technického vzdělávání	W2 – podprůměrná vzdělanost obyvatel
S3 – hustá železniční a silniční síť	W3 – špatná kvalita životního prostředí, zejména ovzduší
S4 – letiště pro mezinárodní provoz v blízkosti centra kraje (Ostrava – Mošnov)	W4 – vysoká míra nezaměstnanosti
S5 – kvalifikovaná pracovní síla	W5 – velký podíl dlouhodobé nezaměstnanosti

Zdroj: Vrublová (2012) a Úřad práce České republiky, vlastní zpracování

Tabulka 15: SWOT analýza Moravskoslezského kraje (příležitosti a hrozby)

PŘÍLEŽITOSTI (O)	HROZBY (T)
O1 – výhodná geografická poloha	T1 – nepříznivý demografický vývoj – úbytek obyvatel (především vysokou emigrací) a stárnutí populace
O2 – přeshraniční spolupráce	T2 – udržování špatné kvality životního prostředí (hlavně ovzduší)
O3 – možnost využití finančních prostředků ze strukturálních fondů, národních a regionálních zdrojů	T3 – zhoršování dopravní obslužnosti venkovských oblastí veřejnou dopravou
O4 – podpora podnikání pomocí investičních pobídek	T4 – deprivace prostředí velkých měst rostoucím počtem sociálně nepřizpůsobivých obyvatel
O5 – vysoký počet objektů a pozemků vhodných pro nové investiční záměry	

Zdroj: Vrublová (2012) a Úřad práce České republiky, vlastní zpracování

6 RÁMCOVÁ OPTIMALIZACE STRATEGIE ROZVOJE

Jak již bylo řečeno ve třetí kapitole, pro rozvoj Moravskoslezského kraje existuje mnoho příležitostí. Kraj by měl těchto příležitostí využít a usilovat zejména o zlepšení ve dvou hlavních oblastech – pozornost by měla být věnována především zlepšování kvality podnikatelského prostředí a kvality sociálního prostředí.

6.1 Kvalita podnikatelského prostředí

Viturka (2010a) definuje kvalitu podnikatelského prostředí jako *„agregátní výsledek dlouhodobé akumulace různorodých vlivů, generovaných aktivitami podnikatelských i nepodnikatelských subjektů“*.

Kvalita podnikatelského prostředí (KPP) je ovlivňována mnoha faktory. Viturka (2010b) uvádí následující skupiny faktorů:

- obchodní faktory – faktor blízkosti trhů, faktor koncentrace významných firem, faktor přítomnosti zahraničních firem, faktor podpůrných služeb
- pracovní faktory – faktor dostupnosti pracovních sil, faktor kvality pracovních sil, faktor flexibility (podnikavosti) pracovních sil
- infrastrukturní faktory – faktor kvality silnic a železnic, faktor informačních a komunikačních technologií, faktor blízkosti mezinárodních letišť
- lokální faktory – faktor podnikatelské a znalostní báze, faktor asistence veřejné správy
- cenové faktory – faktor ceny práce, faktor ceny nemovitostí
- environmentální faktory – faktor urbanistické a přírodní atraktivity území, faktor environmentální kvality území

Téměř u všech hodnocených faktorů KPP dosahuje Moravskoslezský kraj průměrných, podprůměrných nebo dokonce silně podprůměrných hodnot. Z celkového hodnocení kvality podnikatelského prostředí v krajích České republiky tak vyšel Moravskoslezský kraj společně s krajem Zlínským nejhůře. (Viturka, 2010b)

Špatná kvalita podnikatelského prostředí je také důvodem, proč je v Moravskoslezském kraji nízká podnikatelská aktivita. Zlepšení KPP by vytvořilo lepší podmínky pro zahájení činnosti

malých a středních podniků a rovněž by přilákalo více investorů, jak domácích tak i zahraničních.

Moravskoslezský kraj vyniká především v oblasti těžkého průmyslu – strojírenství, hutnictví a těžební průmysl. Tyto odvětví dodnes značně ovlivňují charakter kraje. Je tudíž logické, že většina výzkumných a vývojových kapacit je spojena s velkými firmami právě v těchto odvětvích. V posledních letech se ovšem začínají více prosazovat i jiná odvětví, jako je automobilový průmysl a IT a elektro. (RIS, 2014a)

Kraj by se měl rovněž zaměřovat na podporu výzkumných, vývojových a inovačních aktivit, jelikož jsou nejvýznamnějším zdrojem konkurenceschopnosti.(RIS, 2014b)
Z toho důvodu byla na programovací období 2014 – 2020 vytvořena Regionální inovační strategie Moravskoslezského kraje (RIS), která má *„zajistit koordinovanou a systémovou podporu výzkumných, vývojových a inovačních aktivit v rozvíjejících se tradičních i nových, perspektivních odvětvích“*. Cílem strategie je zvýšit konkurenceschopnost kraje díky specializace na odvětví, ve kterých kraj disponuje konkurenčními výhodami, jako je např. dlouhodobá tradice a expertíza, kvalifikované lidské zdroje, technické vybavení, atd. (RIS, 2014a)

Klíčovým faktorem pro inovační aktivity jsou finance. Jejich nedostatek v kraji lze řešit prostřednictvím zdrojů z evropských a národních programů a rozpočtu Moravskoslezského kraje. Jako příklad těchto programů lze uvést Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (2014 – 2020), Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (2014 – 2020), Horizont 2020, CzechLink – podpora kapitálových účastí, Podpora vytváření a rozvoje týmů výzkumu a vývoje, Podpora výzkumných a vývojových aktivit, apod. (RIS, 2014c)

V moravskoslezském kraji se nachází několik institucí, které hrají v oblasti výzkumu a vývoje důležitou roli. Mezi ty nejvýznamnější patří např. Podnikatelský inkubátor VŠB-TU Ostrava, BIC Ostrava, Podnikatelský inkubátor Steel IT, VTP Ostrava a Podnikatelský inkubátor VŠP. Neméně významné jsou také klastrové organizace, které působí na území Moravskoslezského kraje – např. Národní strojírenský klastr, Moravskoslezský automobilový klastr, IT Cluster, Bezpečnostně technologický klastr, atd. (RIS, 2014a)

6.2 Kvalita sociálního prostředí

Kvalita ovzduší v Moravskoslezském kraji je dlouhodobě nevyhovující. Vůbec nejhorší situace je na Ostravsku a Karvinsku. Příčinou je hlavně vysoká koncentrace průmyslu v hustě zalidněném území. Dalšími významnými zdroji znečišťování je doprava a rovněž spalování nekvalitních tuhých paliv domácnostmi v zastaralých kotlích. (MŽP ČR, 2010)

V současné době se jako největší problém jeví nadlimitní obsah tuhých znečišťujících látek v podobě suspendovaných částic frakce PM_{10} a $PM_{2,5}$ (polétavých prach) a vysoké zatížení benzo(a)pyrenem, což je karcinogenní a mutagenní látka, patřící do skupiny polycyklických aromatických uhlovodíků.(MŽP, 2013)

Mezi největší průmyslové znečišťovatele v Moravskoslezském kraji patří ArcelorMittal Energy Ostrava s. r. o.; TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY, a. s.; Dalkia Česká republika, a. s.; ENERGETIKA TŘINEC, a. s.; ČEZ, a. s.; Elektrárna Dětmarovice a Biocel Paskov, a. s. (Číhala, 2013)

V roce 2002 byl schválen Krajský program snižování emisí Moravskoslezského kraje (aktualizován v roce 2010). Program si stanovuje za cíl plnění doporučených hodnot emisních strop pro Moravskoslezský kraj, omezování emisí znečišťujících látek, které překračují imisní limity, a stabilizace emisí látek, které imisní limity nepřekračují. (Novák, 2010)

O zlepšení kvality životního prostředí by měl kraj usilovat hlavně z toho důvodu, aby zamezil dalším migračním úbytkům obyvatel. Situaci může řešit například využitím finančních prostředků ze strukturálních fondů EU pomocí Operačního programu Životní prostředí, jehož hlavním cílem *„je ochrana a zajištění kvalitního prostředí pro život obyvatel České republiky, podpora efektivního využívání zdrojů, eliminace negativních dopadů lidské činnosti na životní prostředí a zmírňování dopadů změny klimatu“*. (MMR, 2014)

Jedním ze sociodemografických faktorů, které ovlivňují životní podmínky v Moravskoslezském kraji, je dlouhotrvající vysoká míra nezaměstnanosti. Jak již bylo řečeno v podkapitole 2.3.1, MSK je regionem s druhou nejvyšší mírou nezaměstnanosti (po Ústeckém kraji). Kraj by se proto měl snažit snižovat míru nezaměstnanosti například

prostřednictvím investičních pobídek, které, jak již bylo řečeno v podkapitole 3.1, mohou být poskytnuty na nově vytvářená pracovní místa nebo na rekvalifikaci uchazečů o zaměstnání.

Vysoká nezaměstnanost v kraji a rovněž vysoký počet osob závislých na sociálních dávkách má určitý dopad na páchání trestné činnosti. (MSK, 2011b)

V Moravskoslezském kraji panuje poměrně vysoká kriminalita. Jak lze vidět v *grafu 2*, MSK je krajem s druhou nejvyšší kriminalitou v rámci ČR. Více trestných činů bylo spácháno pouze v Hl. m. Praze. Vůbec nejčastěji z trestných činů dochází v kraji ke krádežím. (PČR, 2012)

Graf 2: Počet trestných činů v krajích ČR v roce 2013

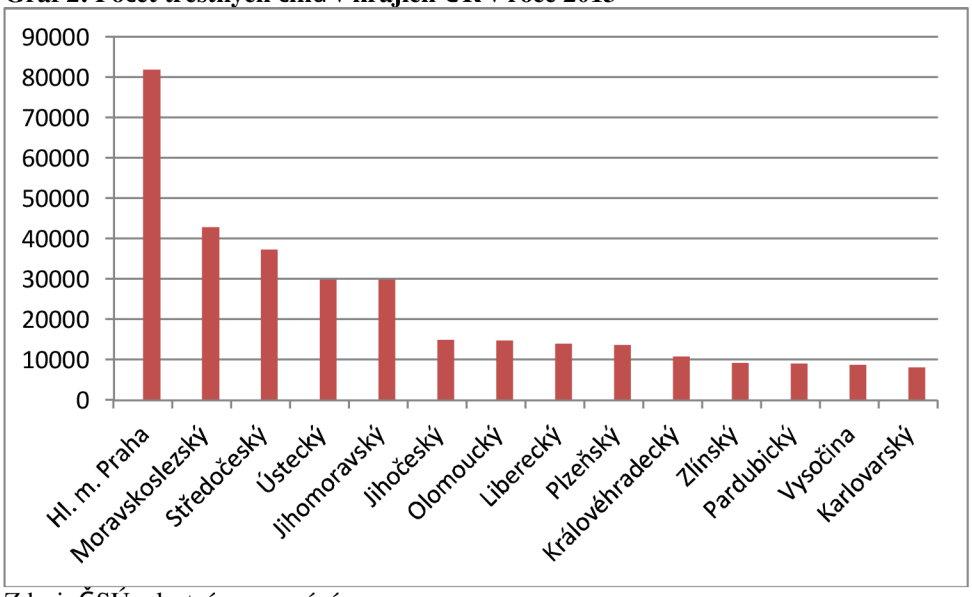

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Co se týče kvality života obyvatel Moravskoslezského kraje, měl by kraj usilovat především o snížení míry nezaměstnanosti, což bude mít jistě pozitivní dopad i na kriminalitu v kraji.

ZÁVĚR

Z výše uvedeného vyplývá, že ekonomická situace v Moravskoslezském kraji není příliš příznivá. V HDP se sice řadí mezi čtyři nejvýkonnější kraje v ČR, ovšem v přepočtu HDP na obyvatele se kraj několikrát propadl dokonce až na desátou příčku. Co se týče míry ekonomické aktivity, ani zde se nemá Moravskoslezský kraj čím chlubit, patří totiž mezi pětici krajů s nejnižší hodnotou tohoto ukazatele.

Nejzávažnějším demografickým problémem se zdá být stárnutí populace a již několikaletý úbytek obyvatel kraje, který je způsoben především emigrací. Dlouhodobý migrační úbytek může mít za následek přesun lidí za prací nebo stěhování do jiných krajů kvůli lepšímu platovému ohodnocení. Dalším významným faktorem, který má vliv na stěhování obyvatel mimo Moravskoslezský kraj, je nevyhovující stav životního prostředí. Kraj je jedním z regionů s nejvíce zatíženým životním prostředím v celé střední Evropě. Nejvíce postiženo je ovzduší. Z hlediska sociálního se Moravskoslezský kraj řadí ze všech krajů ČR na pozici s druhou nejvyšší mírou nezaměstnanosti.

Ze srovnání se sousedními zahraničními regiony vychází v ukazateli HDP/obyvatele Moravskoslezský kraj nejlépe, ovšem u míry nezaměstnanosti pořadí regionů kolísá. Co se týče počtu obyvatel, Moravskoslezský kraj obývá druhý nejvyšší počet osob.

Moravskoslezský kraj disponuje pro rozvoj nemalým potenciálem, ať už se jedná o kvalifikovanou pracovní sílu či prostory a oblasti vhodné pro investiční záměry. Je mnoho příležitostí, které může kraj využít pro svůj rozvoj, ale rovněž existují i určité hrozby, které mu mohou zabránit, nebo jej do určité míry omezit.

Z analýzy pozitivních faktorů rozvoje Moravskoslezského kraje vyplývá, že hlavní příležitosti rozvoje tkví v investičních pobídkách, poskytovaných Agenturou pro podporu podnikání a investic CzechInvest. Tyto pobídky slouží k nalákání investorů, jak domácích, tak zahraničních. Zahraniční investoři a jejich přímé zahraniční investice mají na Moravskoslezský kraj mnoho pozitivních dopadů. Mezi ty nejvýznamnější patří především vytváření nových pracovních míst, což vede ke snížení nezaměstnanosti, a dále zvýšení produktivity práce (až dvojnásobně).

Další příležitost představuje pro rozvoj Moravskoslezského kraje možnost čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU a národních a regionálních zdrojů. Na období 2014 – 2020 je pro Moravskoslezský kraj relevantních hned několik operačních programů, ze kterých může finance čerpat. Jedná se o Integrovaný regionální operační program, OP Zaměstnanost, OP Výzkum, vývoj a vzdělání, OP Životní prostředí, OP Doprava, OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, Interreg V-A Česká republika – Polsko, Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika, Program mezinárodní spolupráce INTERACT III a Program mezinárodní spolupráce ESPON 2020.

Určitým pozitivním faktorem pro rozvoj kraje může být i zakládání klastrů, jelikož klastry např. přitahují investice či zvyšují konkurenceschopnost podniků.

Moravskoslezský kraj může rovněž využít své výhodné geografické polohy pro spolupráci se sousedními regiony Polska a Slovenska. Jednu z možností přeshraniční spolupráce představují euroregiony, které slouží k vyrovnávání nerovností mezi regiony a ke zlepšování podmínek pro život obyvatel.

Analýza negativních faktorů rozvoje Moravskoslezského kraje poukázala na pokles počtu obyvatel způsobený především migrací, se kterým se kraj potýká již několik let. Kraj opouští hlavně mladí a vysokoškolsky vzdělaní obyvatelé, kteří se stěhují do jiných, pro ně přijatelnějších, krajů, jako je Středočeský, Jihomoravský a Jihočeský kraj.

Určitou hrozbou pro rozvoj kraje je i životní prostředí, které patří mezi nejznečištěnější v Evropě, zejména pokud jde o ovzduší. Špatná kvalita ovzduší je dalším důvodem, proč lidé z kraje odcházejí, způsobuje totiž řadu zdravotních problémů.

Dalším negativním faktorem, který může mít vliv na rozvoje kraje, je vysoká nezaměstnanost. V Moravskoslezském kraji je registrována druhá nejvyšší míra nezaměstnanosti v celé České republice, přičemž největší problém představuje vysoký podíl dlouhodobé nezaměstnanosti.

Pro rozvoj Moravskoslezského kraje je důležité, aby kraj zvýšil kvalitu podnikatelského prostředí a rovněž, aby se strukturálně přeorientoval z těžkého průmyslu na jiná perspektivní odvětví, jako je IT a elektro a také oblast inovací, vývoje a výzkumu. Na podporu inovačních

aktivit může kraj využít finančních prostředků např. z Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání, Horizont 2020, apod.

Další oblast, o jejíž zlepšení by měl Moravskoslezský kraj usilovat, je životního prostředí. Jak bylo řečeno, špatná kvalita ovzduší je jednou z příčin poklesu počtu obyvatel, to znamená, že pokud chce kraj zamezit alespoň částečně dalším úbytkům, měl by věnovat životnímu prostředí značnou pozornost. K zlepšení situace mohou pomoct finanční zdroje z fondů EU na Operační program Životní prostředí.

V neposlední řadě by se měl kraj snažit zlepšit kvalitu života obyvatel. Kraj se potýká s vysokou nezaměstnaností, která souvisí také s vysokou kriminalitou.

Rozvoje může kraj docílit rovněž tím, že se pokusí změnit image kraje. S Moravskoslezským krajem si většina lidí spojí především těžký průmysl, těžbu uhlí, vysokou nezaměstnanost a velký počet nepřizpůsobivých občanů. V kraji se však nachází velké množství přírodních i kulturních památek, které stojí za navštívení.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

[1] AKČR: *Charakteristika kraje*. Asociace krajů České republiky [online]. 2015. [cit. 13. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.asociacekraju.cz/kraje-cr/moravskoslezsky-kraj/charakteristika-kraje-10/

[2] ARR: Klastry. Agentura pro regionální rozvoj [online]. 2015 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: http://arr.cz/cs/podnikani/klastry

[3] BusinessInfo.cz: *Charakteristika Moravskoslezského kraje.* BusinessInfo.cz [online]. 2011 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/charakteristika-moravskoslezskeho-kraje-2171.html

[4] CzechInvest: *Brownfieldy*. CzechInvest [online]. 2015a [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: http://www.czechinvest.org/brownfieldy

[5] CzechInvest: *Vliv přímých zahraničních investic*. CzechInvest [online]. 2015b [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: http://www.czechinvest.org/vliv-pzi

[6] ČÍHALA, Milan. *Situační zpráva o kvalitě ovzduší na území Moravskoslezského kraje za kalendářní rok 2012* [online]. 2013 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: http://iszp.kr-moravskoslezsky.cz/assets/ovzdusi/Koncepce/kvalita-ovzdusi-a-emisni-situace-v-moravskoslezskem-kraji-_.pdf

[7] /Operacni-programy/OP-Zivotni-prostredi

[8] Čisté nebe: *Ovzduší na Ostravsku.* Čisté nebe [online]. 2014 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: http://www.cistenebe.cz/stav-ovzdusi-na-ostravsku/ovzdusi-na-ostravsku

[9] ČNB: *Přímé zahraniční investice k 31. 12. 2012*. Česká národní banka [online]. 2014. [cit. 13. 4. 2015]. Dostupné z: www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2012_CZ.pdf

[10] ČSÚ: *Metodika - obyvatelstvo. Český statistický úřad* [online]. 2012. [cit. 11. 4. 2015]. Dostupné z: http://csugeo.i-server.cz/xl/redakce.nsf/i/120611_obyv

[11] ČSÚ: *Statistická ročenka Moravskoslezského kraje - 2013.* Český statistický úřad [online]. 2013 [cit. 27. 3. 2015]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/20568443/80101113chcz.pdf

[12] ČSÚ: *Časové řady Moravskoslezského kraje 2014.* Český statistický úřad [online]. 2014 [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xt/casove_rady_regionalni

[13] ČSÚ: *Časové řady Hl. m. Prahy 2014.* Český statistický úřad [online]. 2014 [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xa/casove_rady

[14] ČSÚ: *Časové řady Středočeského kraje 2014.* Český statistický úřad [online]. 2014 [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/casove_rady_regionalni

[15] ČSÚ: *Časové řady Jihočeského kraje 2014.* Český statistický úřad [online]. 2014 [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xc/casove_rady_regionalni

[16] ČSÚ: *Časové řady Jihomoravského kraje 2014.* Český statistický úřad [online]. 2014 [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xb/casove_rady_regionalni

[17] ČSÚ: *Časové řady Karlovarského kraje 2014.* Český statistický úřad [online]. 2014 [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xk/casove_rady_regionalni

[18] ČSÚ: *Časové řady Královéhradeckého kraje 2014.* Český statistický úřad [online]. 2014 [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xh/casove_rady_regionalni

[19] ČSÚ: *Časové řady Libereckého kraje 2014.* Český statistický úřad [online]. 2014 [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/menu_casove_rady

[20] ČSÚ: *Časové řady Olomouckého kraje 2014.* Český statistický úřad [online]. 2014 [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xm/casove_rady_regionalni

[21] ČSÚ: *Časové řady Pardubického kraje 2014.* Český statistický úřad [online]. 2014 [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xe/casove_rady_regionalni

[22] ČSÚ: *Časové řady Plzeňského kraje 2014.* Český statistický úřad [online]. 2014 [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xp/casove_rady_regionalni

[23] ČSÚ: *Časové řady Ústeckého kraje 2014.* Český statistický úřad [online]. 2014 [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xu/casove_rady_regionalni

[24] ČSÚ: *Časové řady kraje Vysočina 2014.* Český statistický úřad [online]. 2014 [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xj/casove_rady_regionalni

[25] ČSÚ: *Časové řady Zlínského kraje 2014.* Český statistický úřad [online]. 2014 [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xz/casove_rady_regionalni

[26] ČSÚ: *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Moravskoslezského kraje – 2013.* Český statistický úřad [online]. 2014a. [cit. 11. 4. 2015]. Dostupné z: http://csugeo.i-server.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/3F004006E3/$File/33013414a01.pdf

[27] ČSÚ: *Statistická ročenka České republiky - 3. Životní prostředí.* Český statistický úřad [online]. 2014b. [cit. 27. 3. 2015]. Dostupné z: http://csugeo.i-server.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/A1004F1506/$File/14mcz03.pdf

[28] ČSÚ: *Statistická ročenka Moravskoslezského kraje - 2014.* Český statistický úřad [online]. 2014c [cit. 27. 3. 2015]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/documents/10180/25977780/1424101.xlsx/50897e60-ed0f-4830-909f-a7e8b48aab32?version=1.2

[29] ČSÚ: *Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS – Metodika*. Český statistický úřad [online]. 2015a. [cit. 11. 4. 2015]. Dostupné z: http://csugeo.i-server.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsps

[30] ČSÚ: *Charakteristika Moravskoslezského kraje*. Český statistický úřad [online]. 2015b. [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: http://csugeo.i-server.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/A1004F1541/$File/33010014chcz.pdf

[31] Dobrá rada: *80 mld. Kč pro Moravskoslezsko – 16. 9. 2014* [online]. 2014 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: http://www.rr-moravskoslezsko.cz/file/4137_1_1/

[32] DOČKAL, Vít. *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky: růžový obláček a hrana reality*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita Brno, Mezinárodní politologický ústav, 2005, 140 s. ISBN 8021037512.

[33] EUROSTAT: *Regional gross domestic product (PPS per inhabitant in % of the EU28 average) by NUTS 2 regions.* Eurostat [online]. 2015. [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tgs00006&plugin=1

[34] EUROSTAT:. *Population change - Demographic balance and crude rates at regional level (NUTS 3).* Eurostat [online]. 2015. [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tgs00010&plugin=1

[35] EUROSTAT:. *Unemployment rate by NUTS 2 regions.* Eurostat [online]. 2015. [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do;jsessionid=ndXdXWai5QeJ84mWu79Jutkm6Sll1lALM9Lj9IP9xzHX_DOzKDoP!-521036202

[36] KADEŘÁBKOVÁ, Anna a Václav ŽĎÁREK. *Makroekonomická analýza*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2006, 293 s. ISBN 8086730050.

[37] KADEŘÁBKOVÁ, Božena a Marian PIECHA. *Brownfields: jak vznikají a co s nimi*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, xiv, 138 s. ISBN 9788074001239.

[38] KRULIĆ, Miroslav. *Přímé zahraniční investice a investiční pobídky v ČR*. Praha, 2007. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta podnikohospodářská. Vedoucí práce prof. Ing. Jiří Dvořáček, CSc.

[39] KŘÍBKOVÁ, Blanka. *Euroregion Silesia a jeho role v oblasti přeshraniční spolupráce*. Ostrava, 2009. Bakalářská práce. Vysoká škola Báňská - Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta. Vedoucí práce Ing. Lukáš Melecký.

[40] MasterCard: *2008 česká centra rozvoje – Moravskoslezský kraj*. MasterCard česká centra rozvoje [online]. 2008 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://www.centrarozvoje.cz/dokument/Moravskoslezsko.pdf

[41] Metodická podpora regionálního rozvoje: *SWOT analýza*. Metodická podpora regionální rozvoje [online]. 2012 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/swot-analyza.html

[42] MMR: *Analýza socioekonomického rozvoje Moravskoslezského kraje*. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. 2010 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/6ed7610a-9f58-40be-8b2f-e306ebd3f1a3/Analyza-SE-rozvoje-Moravskoslezsky_loga.pdf

[43] MMR: *Operační program Životní prostředí*. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. 2014 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020

[44] MORAVSKOSLEZSKÝ REGION: *Geografické informace*. Moravskoslezský region [online]. 2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: http://www.msregion.cz/cz/o-kraji/geograficke_informace.html

[45] MSK: *Průzkum spokojenosti zahraničních investorů v Moravskoslezském kraji*. Moravskoslezský kraj [online]. 2011a [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/rozvoj_kraje/pruzkum_spokojenosti_zahr_investoru_v_msk.pdf

[46] MSK: *Koncepce prevence kriminality Moravskoslezského kraje na období 2012 – 2016*. Moravskoslezský kraj [online]. 2011b [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: https://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/soc/koncepce_prevence_krimi_msk_2012-2016.pdf

[47] MSK: *Sociodemografická analýza Moravskoslezského kraje*. Moravskoslezský kraj [online]. 2012a [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/eu/sociodemograficka_analyza_msk.pdf

[48] MSK: Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2020. Moravskoslezský kraj [online]. 2012b [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/rozvoj_kraje/srk_2009_2020.pdf

[49] MSK: *Investiční pobídky*. Moravskoslezský kraj [online]. 2015a [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: http://podnikatel.kr-moravskoslezsky.cz/investicni_pobidky.html

[50] MSK: *Úspěšní investoři v kraji*. Moravskoslezský kraj [online]. 2015b [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: http://podnikatel.kr-moravskoslezsky.cz/uspesni_investori.html

[51] MSK: *Brownfields*. Moravskoslezský kraj [online]. 2015c [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: http://www.czechinvest.org/brownfieldy

[52] MSK: *Informace o zahraniční finanční podpoře pro subjekty z Moravskoslezského kraje.* Moravskoslezský kraj [online]. 2015d [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/rk_6.html

[53] MSK: *Mezinárodní spolupráce na území Moravskoslezského kraje.* Moravskoslezský kraj [online]. 2015e [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/cz/euroregion-beskydy-11656/

[54] MŽP: *Moravskoslezský kraj.* Ministerstvo životního prostředí [online]. 2010 [cit. 9. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/moravskoslezsky_kraj_ovzdusi

[55] MŽP: *Akční plán ministerstva životního prostředí pro Moravskoslezský kraj.* Ministerstvo životního prostředí [online]. 2013 [cit. 9. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/akcni_plan_2013_msk/$FILE/OTM-AP_MSK_2013-29042013.pdf

[56] NETOLICKÝ, Václav. *Euroregiony: úvod do problematiky*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007, 75 s. ISBN 9788086754789.

[57] NOVÁK, Miroslav, Tomáš KOTYZA a Marek BRUŠTÍK. k*rajský program snižování emisí moravskoslezského kraje* [online]. 2010 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: http://iszp.kr-moravskoslezsky.cz/assets/ovzdusi/Koncepce/kpse_msk_-_aktualizace_2011.pdf

[58] PAVELKOVÁ, Drahomíra. *Klastry a jejich vliv na výkonnost firem.* 1. vyd. Praha: Grada, 2009, 265 s. ISBN 9788024726892.

[59] PČR: *Kriminalita v kraji v roce 2012.* Policie České republiky – KŘP Moravskoslezského kraje [online]. 2012 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: http://www.policie.cz/clanek/kriminalita-v-kraji-v-roce-2012.aspx

[60] RIS: *Profil Moravskoslezského kraje.* Regionální inovační systém Moravskoslezského kraje [online]. 2014a [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: http://www.rismsk.cz/cz/profil-regionu/6-profil-moravskoslezskeho-kraje.html

[61] RIS: *Zajímavé projekty.* Regionální inovační systém Moravskoslezského kraje [online]. 2014b [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: http://www.rismsk.cz/cz/zajimave-projekty/

[62] RIS: *Financování a podpora inovací.* Regionální inovační systém Moravskoslezského kraje [online]. 2014c [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: http://www.rismsk.cz/cz/moznosti-financovani-inovaci/17-pro-vyzkumne-organizace.html#DT1

[63] SAK, Petr a Karolína KOLESÁROVÁ. *Sociologie stáří a seniorů.* Vyd. 1. Praha: Grada, 2012, 232 s. ISBN 978-80-247-3850-5.

[64] SRHOLEC, Martin. *Přímé zahraniční investice v České republice: teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. Praha: Linde, 2004, 171 s. ISBN 8086131521.

[65] Státní správa: *Životní prostředí v Moravskoslezském kraji.* Státní správa [online]. 2014 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: http://statnisprava.eu/ekologie/zivotni-prostredi-moravskoslezsky-kraj/

[66] ŠIMANOVÁ, Jana. *Investiční pobídky, nadnárodní firmy a regionální rozvoj*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2011, 137 s. ISBN 9788073728038.

[67] ŠTRACH, Pavel. *Mezinárodní management*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, 167 s. ISBN 9788024729879.

[68] Úřad práce ČR: *Zpráva o situaci na trhu práce v Moravskoslezském kraji, o realizaci APZ v roce 2013 a strategie APZ pro rok 2014*. Úřad práce ČR - Krajská pobočka v Ostravě [online]. 2014 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/msk/analyzy/2013.pdf

[69] VITURKA, Milan. *Integrační teorie udržitelného regionálního rozvoje* [online]. Velké Bílovice, 2010a [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CC0QFjAC&url=http%3A%2F%2Fen.vycerro.ujep.cz%2Fdownload.php%3Fsoubor%3D531&ei=1qk0VbSMLIXiasr5gOgO&usg=AFQjCNG5-ZjSMjs5C4dgkk4gX76FVBEmYw

[70] VITURKA, Milan. *Kvalita podnikatelského prostředí, regionální konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010b, 227 s. ISBN 9788024736389.

[71] VRUBLOVÁ, Bc. Hana. *Realizace Regionálního operačního programu NUTS II Moravskoslezsko v kontextu Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje*. Ostrava, 2012. Diplomová práce. Vysoká škola Báňská - Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta. Vedoucí práce Ing. Lukáš Melecký.

[72] WOKOUN, René a Jozef TVRDOŇ. *Přímé zahraniční investice a regionální rozvoj*. Vyd. 1. V Praze: Oeconomica, 2010, 203 s. ISBN 9788024517360.

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel v Moravskoslezském kraji v letech 2004 - 2013 41
Graf 2: Počet trestných činů v krajích ČR v roce 2013 50

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: HDP v krajích ČR v letech 2004 - 2013 (v mil. Kč) 17
Tabulka 2: HDP na obyvatele v krajích ČR v letech 2004 - 2013 (v Kč) 18
Tabulka 3: HDP/obyvatele ve Středočeském kraji včetně Hl. m. Prahy v letech 2004 - 2013 (v Kč) 19
Tabulka 4: Míra ekonomické aktivity v krajích ČR v letech 2004 – 2013 (v %) 19
Tabulka 5: Počet obyvatel v krajích ČR v letech 2004 – 2013 21
Tabulka 6:Index stáří v krajích ČR v letech 2004 - 2013 22
Tabulka 7: Index potratovosti v krajích ČR v letech 2004 - 2013 23
Tabulka 8: Míra nezaměstnanosti v krajích ČR v letech 2004 - 2013 (v %) 24
Tabulka 9: Obyvatelstvo podle nejvyššího ukončeného vzdělání 26
Tabulka 10: Index lesních ploch v krajích ČR v letech 2004 - 2013 (v %) 28
Tabulka 11: HDP/obyvatele v letech 2002 - 2011 (v eurech) 29
Tabulka 12: Počet obyvatel v letech 2004 - 2013 30
Tabulka 13: Míra nezaměstnanosti v letech 2004 - 2013 (v %) 31
Tabulka 14: SWOT analýza Moravskoslezského kraje (silné a slabé stránky) 45
Tabulka 15: SWOT analýza Moravskoslezského kraje (příležitosti a hrozby) 46

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AKČR	Asociace krajů České republiky
ARR	Agentura pro regionální rozvoj
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie

EUROSTAT	Evropský statistický úřad
HDP	Hrubý domácí produkt
IP	Investiční pobídky
KPP	Kvalita podnikatelského prostředí
MMF	Mezinárodní měnový fond
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MSK	Moravskoslezský kraj
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
OECD	Organisation for Economic Co-Operation and Development
	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OP	Operační program
PZI	Přímé zahraniční investice
REZZO	Registr emisí a zdrojů znečišťování ovzduší
RIS	Regionální inovační strategie
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Migrace v krajích ČR v letech 2004 – 2013

Příloha 2: Věková struktura v krajích ČR v letech 2004 – 2013

Příloha 3: Měrné emise REZZO (1 - 4) - oxid siřičitý SO2, oxidy dusíku NOx a oxid uhelnatý CO (v t/km2)

Příloha 1: Migrace v krajích ČR v letech 2004 - 2013

Kraj		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Moravskoslezský	přistěhovalí	5 850	4 983	5 201	7 350	6 591	4 833	4 458	4 057	4 369	4 417
	vystěhovalí	7 281	6 657	6 404	7 448	6 661	7 708	8 417	6 572	7 019	7 506
	přírůstek	-1 431	-1 674	-1 203	-98	-70	-2 875	-3 959	-2 515	-2 650	-3 089
Hl. m. Praha	přistěhovalí	28 763	40 482	45 061	54 811	47 194	38 094	33 461	28 291	32 194	30 473
	vystěhovalí	22 055	28 713	38 801	31 827	28 150	24 402	27 855	22 540	28 843	35 770
	přírůstek	6 708	11 769	6 260	22 984	19 044	13 692	5 606	5 751	3 351	-5 297
Středočeský	přistěhovalí	24 630	27 387	31 295	43 053	39 734	30 452	30 091	25 746	26 003	24 781
	vystěhovalí	15 046	12 613	14 823	18 549	13 861	16 107	15 418	13 297	15 208	15 555
	přírůstek	9 584	14 774	16 472	24 504	25 873	14 345	14 673	12 449	10 795	9 226
Plzeňský	přistěhovalí	5 584	5 708	6 522	9 983	11 396	6 484	4 828	4 279	4 761	5 160
	vystěhovalí	5 126	3 397	3 398	3 893	3 443	4 801	5 072	3 504	3 548	3 827
	přírůstek	458	2 311	3 124	6 090	7 953	1 683	-244	775	1 213	1 333
Jihočeský	přistěhovalí	5 795	6 350	6 440	7 146	6 962	5 135	4 916	4 244	4 610	4 711
	vystěhovalí	5 125	4 034	4 402	4 564	4 706	4 380	4 370	3 882	4 288	4 385
	přírůstek	670	2 316	2 038	2 582	2 256	755	546	362	322	326
Jihomoravský	přistěhovalí	10 673	9 494	10 217	16 883	12 327	10 392	9 503	8 658	9 472	9 308
	vystěhovalí	9 077	8 466	7 857	9 509	7 649	7 394	8 031	6 910	7 765	8 654
	přírůstek	1 596	1 028	2 360	7 374	4 678	2 998	1 472	1 748	1 707	654
Zlínský	přistěhovalí	3 972	3 510	3 528	4 441	3 842	3 222	3 102	2 869	2 788	3 100
	vystěhovalí	4 371	3 479	3 517	3 690	3 469	3 559	3 828	3 325	3 525	3 725
	přírůstek	-399	31	11	751	373	-337	-726	-456	-737	-625
Olomoucký	přistěhovalí	4 273	4 471	5 201	6 983	4 554	3 822	4 000	3 857	3 787	3 787
	vystěhovalí	5 088	4 437	4 598	5 559	4 893	4 347	4 534	4 001	4 418	4 532
	přírůstek	-815	34	603	1 424	-339	-525	-534	-144	-631	-745
Vysočina	přistěhovalí	4 268	4 681	4 893	6 402	5 402	3 503	3 406	3 197	3 207	3 125
	vystěhovalí	4 404	3 759	4 355	4 863	4 436	4 275	4 081	3 549	3 862	3 914
	přírůstek	-136	922	538	1 539	966	-772	-675	-352	-655	-789
Pardubický	přistěhovalí	4 629	4 996	5 525	7 688	7 120	4 726	4 473	3 927	4 304	4 156
	vystěhovalí	4 443	3 998	3 882	4 614	4 000	4 223	4 039	3 723	4 257	4 296
	přírůstek	186	998	1 643	3 074	3 120	503	434	204	47	-140
Královéhradecký	přistěhovalí	5 312	6 100	6 787	8 208	6 595	5 086	5 051	4 070	4 278	4 098
	vystěhovalí	5 022	4 725	5 312	6 175	5 015	5 554	5 118	4 458	4 830	4 668
	přírůstek	290	1 375	1 475	2 033	1 580	-468	-67	-388	-552	-570
Liberecký	přistěhovalí	4 448	5 354	5 780	7 349	6 537	5 069	4 396	3 946	3 950	4 236
	vystěhovalí	4 570	3 930	4 360	4 931	4 085	4 260	4 350	3 692	4 162	4 333
	přírůstek	-122	1 424	1 420	2 418	2 452	809	46	254	-212	-97
Ústecký	přistěhovalí	8 607	9 236	9 615	16 443	12 606	7 964	7 599	6 605	6 738	6 978
	vystěhovalí	7 017	7 970	9 739	9 502	9 117	8 386	8 115	6 831	7 256	7 405
	přírůstek	1 590	1 266	-124	6 941	3 489	-422	-516	-226	-518	-427
Karlovarský	přistěhovalí	4 240	3 211	3 476	6 108	4 871	3 056	2 971	2 402	2 408	2 697
	vystěhovalí	3 784	3 556	3 373	3 779	4 456	4 098	3 379	2 975	3 595	3 754
	přírůstek	456	-345	103	2 329	415	-1 042	-408	-573	-1 187	-1 057

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 2: Věková struktura v krajích ČR v letech 2004 - 2013

Kraj	Věk	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Moravskoslezský	0 - 14	194 552	188 240	183 386	180 903	178 735	177 937	178 467	178 888	178 845	178 789
	15 - 64	900 539	895 746	894 360	893 112	890 578	883 792	875 959	857 430	846 615	835 577
	65 a více	448 243	445 484	444 176	442 822	440 579	437 126	433 704	424 036	418 035	412 318
Hl. m. Praha	0 - 14	146 124	145 364	144 560	146 466	150 109	155 238	161 294	164 659	170 253	175 353
	15 - 64	840 686	851 820	857 342	876 107	887 943	892 744	889 974	863 497	856 494	842 806
	65 a více	183 761	184 426	186 224	189 524	195 159	201 044	205 890	213 508	220 033	225 042
Středočeský	0 - 14	172 642	173 032	174 074	178 189	183 490	189 643	196 707	203 393	209 357	214 652
	15 - 64	809 790	821 502	834 952	853 824	871 832	877 036	881 823	880 832	878 467	875 654
	65 a více	161 639	163 574	166 228	169 814	175 369	180 854	186 448	195 120	203 992	212 030
Plzeňský	0 - 14	80 199	79 032	78 308	78 533	78 805	79 631	80 836	81 913	83 171	84 101
	15 - 64	389 337	391 166	393 643	398 284	404 068	402 844	399 505	394 320	390 337	386 964
	65 a více	80 082	81 330	82 586	84 257	86 754	89 388	91 704	95 476	99 179	102 404
Jihočeský	0 - 14	95 428	93 438	91 943	91 545	91 361	91 668	92 715	93 935	94 968	95 890
	15 - 64	443 273	446 006	448 209	449 999	450 719	449 281	446 990	439 059	434 132	429 563
	65 a více	87 011	88 322	89 854	91 720	94 248	96 694	99 001	103 144	107 511	111 254
Jihomoravský	0 - 14	165 175	163 135	160 256	159 102	158 728	160 012	162 565	168 031	170 460	172 886
	15 - 64	794 359	800 187	802 230	808 105	810 220	808 981	805 399	803 165	796 449	789 416
	65 a více	163 667	167 036	170 077	173 327	178 198	182 715	186 690	195 117	201 741	207 776
Zlínský	0 - 14	88 576	86 595	84 493	83 323	82 609	82 375	82 751	83 903	84 163	84 554
	15 - 64	417 433	417 475	417 721	418 108	417 291	415 061	411 904	406 257	401 633	397 208
	65 a více	84 697	86 072	87 625	89 349	91 512	93 606	95 706	98 870	101 897	104 537
Olomoucký	0 - 14	95 787	94 256	92 378	91 434	90 741	90 938	91 795	92 972	93 440	94 054
	15 - 64	450 326	453 971	454 820	455 756	454 240	451 614	448 607	440 747	435 300	429 863
	65 a více	89 013	90 934	92 696	94 601	97 156	99 489	101 279	104 919	108 869	112 439
Vysočina	0 - 14	81 670	78 645	76 939	75 902	74 907	74 566	74 698	75 331	75 454	75 488
	15 - 64	361 751	358 529	359 781	361 414	362 238	360 299	358 013	351 776	348 042	344 450
	65 a více	73 732	73 593	74 925	76 361	78 266	80 127	81 858	84 830	87 711	90 271
Pardubický	0 - 14	78 779	77 269	76 023	75 354	74 997	75 260	76 015	77 030	77 616	77 936
	15 - 64	353 911	355 252	357 121	360 216	362 393	361 150	359 758	354 670	351 073	347 586
	65 a více	72 595	73 503	74 607	75 830	77 795	79 919	81 391	84 711	87 751	90 463
Královéhradecký	0 - 14	82 758	81 394	79 829	79 367	79 228	79 811	80 624	81 441	81 789	82 276
	15 - 64	383 816	385 321	386 995	388 608	388 434	385 465	382 757	377 554	372 586	367 934
	65 a více	80 722	81 653	82 819	84 237	86 858	89 126	91 422	94 861	98 571	101 699
Liberecký	0 - 14	66 954	65 672	64 607	64 489	64 521	65 264	66 347	67 139	67 715	68 196
	15 - 64	305 218	306 991	308 672	310 659	312 102	311 091	309 203	303 874	299 670	296 026
	65 a více	55 391	56 368	57 495	58 800	60 702	62 672	64 392	67 587	71 209	74 387
Ústecký	0 - 14	130 843	129 047	127 404	127 148	126 837	127 116	128 212	127 990	128 524	128 800
	15 - 64	589 719	590 567	590 169	595 938	597 980	594 705	590 843	577 193	568 628	560 986
	65 a více	101 571	103 559	105 692	108 094	111 074	114 377	116 990	122 843	129 612	135 334
Karlovarský	0 - 14	47 459	46 212	45 314	45 168	44 939	44 911	45 116	44 616	44 541	44 480
	15 - 64	218 843	218 824	219 223	221 243	221 345	219 497	218 067	212 394	208 785	205 387
	65 a více	38 286	39 238	40 065	41 038	42 119	43 228	44 261	46 155	48 400	50 442

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 3: Měrné emise REZZO (1 - 4) - oxid siřičitý SO2, oxidy dusíku NO_x a oxid uhelnatý CO (v t/km^2)

Kraj	emise	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Moravskoslezský	SO_2	5,25	5,46	5,46	5,60	4,26	4,06	4,11	4,12	3,74	-
	NO_x	5,96	6,28	5,90	5,96	5,34	4,95	5,13	5,03	4,73	-
	CO	30,25	27,76	28,74	33,72	25,69	23,49	25,40	25,53	27,21	-
Hl. m. Praha	SO_2	5,20	4,88	4,60	2,98	3,57	3,40	3,14	1,75	0,83	-
	NO_x	23,81	22,94	19,19	18,07	17,35	16,34	13,94	17,98	16,50	-
	CO	55,77	52,18	45,16	43,98	39,65	36,97	30,82	35,68	33,19	-
Středočeský	SO_2	2,2	2,3	2,1	2,1	2,1	2,0	2,1	2,1	1,9	-
	NO_x	3,8	3,9	3,7	3,8	3,6	3,4	3,2	3,1	2,9	-
	CO	6,04	6,38	5,88	5,76	5,46	5,26	4,86	4,43	6,93	-
Plzeňský	SO_2	1,51	1,55	1,45	1,38	1,23	1,43	1,02	0,97	0,93	-
	NO_x	1,97	2,05	1,95	1,89	1,80	1,64	1,56	1,37	1,37	-
	CO	3,53	3,53	3,30	3,27	3,15	2,89	2,65	2,28	4,19	-
Jihočeský	SO_2	1,10	1,09	1,01	0,99	1,01	0,98	1,03	0,92	0,79	-
	NO_x	1,48	1,45	1,38	1,41	1,38	1,34	1,23	1,19	1,16	-
	CO	2,71	2,65	2,75	2,85	2,65	2,52	2,19	2,03	4,15	-
Jihomoravský	SO_2	0,59	0,60	0,59	0,59	0,58	0,55	0,48	0,44	0,29	-
	NO_x	2,74	2,80	2,65	2,67	2,67	2,61	2,36	2,18	2,05	-
	CO	4,67	4,66	4,78	4,89	4,64	4,45	3,57	3,46	4,47	-
Zlínský	SO_2	2,21	1,85	1,77	1,65	1,38	1,39	1,25	1,26	-	-
	NO_x	2,33	2,31	2,10	2,11	2,09	2,00	1,88	1,82	-	-
	CO	3,81	3,67	3,78	3,70	3,41	3,33	2,73	2,70	5,47	-
Olomoucký	SO_2	1,36	1,35	1,13	0,97	0,83	0,87	0,84	0,85	0,73	-
	NO_x	2,45	2,42	2,30	2,25	2,22	2,09	1,98	1,92	1,86	-
	CO	4,29	4,01	3,98	3,94	3,66	3,47	3,08	3,18	5,20	-
Vysočina	SO_2	0,51	0,48	0,44	0,40	0,41	0,40	0,44	0,42	0,37	-
	NO_x	2,00	2,27	2,12	2,11	2,00	1,96	1,83	1,57	1,52	-
	CO	3,74	4,06	3,85	3,85	3,63	3,47	3,13	2,66	5,09	-
Pardubický	SO_2	3,60	3,46	3,10	3,15	2,87	2,59	2,86	2,80	2,57	-
	NO_x	4,40	4,14	4,09	4,55	3,94	3,57	3,62	3,34	3,33	-
	CO	4,62	4,45	4,09	4,00	3,89	3,69	3,36	3,02	5,60	-
Královéhradecký	SO_2	1,8	1,7	1,7	1,6	1,5	1,2	1,3	1,2	1,1	-
	NO_x	2,1	2,1	2,0	2,0	1,9	1,8	1,7	1,6	1,5	-
	CO	4,60	4,65	4,23	4,12	3,85	3,76	3,51	3,15	5,70	-
Liberecký	SO_2	1,19	1,17	1,10	0,95	0,97	0,90	0,77	0,62	0,46	-
	NO_x	1,78	1,78	1,62	1,62	1,54	1,44	1,28	1,29	1,24	-
	CO	4,44	4,32	4,00	3,92	3,81	3,63	3,47	3,14	6,15	-
Ústecký	SO_2	13,37	13,49	13,43	14,27	11,20	11,69	10,87	11,65	-	-
	NO_x	13,12	13,08	13,19	13,10	11,91	11,77	10,77	10,01	-	-
	CO	5,76	5,30	5,19	5,46	4,91	4,80	4,63	4,30	6,19	-
Karlovarský	SO_2	5,14	4,96	5,12	6,36	2,98	2,76	2,92	2,68	2,83	-
	NO_x	3,36	3,13	3,62	3,71	3,56	3,32	3,20	2,78	2,63	-
	CO	2,98	3,04	3,05	3,18	3,03	2,80	2,43	2,21	3,57	-

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování